నమాజు ప్రకరణం

1వ అధ్యాయం - అజాన్ ప్రారంభ దశ

213. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం:- ముస్లింలు మదీనా వచ్చిన తరువాత ప్రారంభంలో నమాజు కోసం అజాన్ చెప్పే సంప్రదాయం ఉండేది కాదు, నిర్ణీత వేళకు ప్రజలు తమంతట తామే (మస్జిద్‌లో) గుమిగూడి నమాజు చేసుకునేవారు. కొన్నాళ్ళ తరువాత ఓ రోజు ముస్లింలు దీన్ని గురించి పరస్పరం సంప్రదించుకోవడానికి సమావేశమయ్యారు. అప్పుడు కొందరు తమ అభిప్రాయం వెలిబుచ్చుతూ "క్రైస్తవుల మాదిరిగా ఒక గంట ఏర్పాటు చేసుకొని మోగించాల"ని అన్నారు. మరి కొందరు యూదుల మాదిరిగా శంఖం ఊదాలని అన్నారు. అప్పుడు హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) మాట్లాడుతూ, "మనం నమాజు ప్రకటన కోసం ప్రత్యేకంగా ఒక వ్యక్తిని ఎందుకు నియమించుకోకూడదు?" అని అన్నారు. దైవప్రవక్త(స) ఈ సలహా విని హజ్రత్ బిలాల్ (రజి)తో "లే, లేచి నమాజు కోసం ప్రకటన చెయ్యి" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 1వ అధ్యాయం - బద్ఇల్ అజాన్]

2వ అధ్యాయం - అజాన్ వాక్యాలు రెండేసి సార్లు పలకాలి

214. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం:- ప్రజలు (నమాజు ప్రకటన విషయంలో) అగ్ని గురించి, శంఖం గురించి మాట్లాడారు. యూదులు, క్రైస్తవులు ఇలా చేస్తారని వారి పద్ధతుల్ని గురించి కూడా ప్రస్తావించారు. ఆ తరువాత దైవప్రవక్త(స) అజాన్ చెప్పమని హజ్రత్ బిలాల్ (రజి)ని ఆదేశిస్తూ అజాన్‌లో (అజాన్ పదాలు) రెండేసి సార్లు పలకాలని, ఇఖామత్‌లో అయితే (ఈ పదాలనే) ఒక్కొక్కసారి పలకాలని అన్నారు. ★

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 1వ అధ్యాయం - బద్ఇల్ అజాన్]

7వ అధ్యాయం - అజాన్ వినేవారు కూడా అజాన్ పదాలే ఉచ్చరించి చివర్లో దరూద్ పఠించాలి

215. హజ్రత్ అబూ సయీద్ ఖుదరీ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా సెలవిచ్చారు:-

---

★ అజాన్ పదాలు రెండేసి సార్లు పలకాలి అంటే అర్థం ప్రారంభంలో అల్లాహు అక్బర్, అల్లాహు అక్బర్ అని ఒకే గుక్కలో రెండుసార్లు పలకడం వల్ల అది ఒకసారిగానే పరిగణించబడేది. ఈ విధంగా రెండు సార్లు పలకాలి అంటే 'అల్లాహు అక్బర్' అని నాలుగు సార్లు ఉచ్చరించాలన్న మాట. 'ఇఖామత్'లో 'ఖద్‌ఖామతిస్సలాత్' అనే పదం రెండు సార్లు, మిగతా పదాలు ఒక్కొక్కసారి ఉచ్చరించాలి. ఇది ఇమామ్ మాలిక్, ఇమామ్ షాఫయి (రహ్మాలై), సలఫీ ధర్మవేత్తల అభిప్రాయం. దీనికి భిన్నంగా హనఫీ ధర్మవేత్తలు అజాన్‌లో అయినా, ఇఖామత్‌లో అయిన ప్రతిపదం రెండేసి సార్లు ఉచ్చరించాలని నిర్ణయించారు.

(అనువాదకుడు)

"మీరు అజాన్ వింటున్నప్పుడు ముఅజ్జిన్ (అజాన్ చెప్పేవాడు) పలికే పదాలే పలకండి."[1]

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 7వ అధ్యాయం - మాయఖూలు ఇజా సమిఅల్ మునాదీ]

8వ అధ్యాయం - అజాన్ ఔన్నత్యం - షైతాన్‌పై దాని ప్రభావం

216. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఈ విధంగా ప్రవచించారు :- అజాన్ చెప్పడం ప్రారంభించగానే షైతాన్ వెనక్కి తిరిగి పలాయనం చిత్తగిస్తాడు. (తీవ్రమైన భయాందోళనతో) వాడికి అపానవాయువు వెడలుతుంది. దాంతో వాడు అజాన్ వినరానంత దూరం పారిపోతాడు. అయితే అజాన్ చెప్పడం అయిపోగానే వాడు మళ్ళీ (ప్రార్థనా స్థలానికి) చేరుకుంటాడు. ఇఖామత్ చెప్పగానే తిరిగి తోకముడిచి పారిపోతాడు. ఇఖామత్ చెప్పడం అయిపోగానే మళ్ళీ వచ్చి మానవుని హృదయంలో దుష్టాలోచనలు రేకెత్తిస్తాడు. మనిషికి అంతకు ముందు గుర్తుకురాని విషయాలన్నిటినీ (నమాజు కోసం నిలబడగానే) గుర్తు చేస్తూ 'ఇది జ్ఞాపకం తెచ్చుకో', 'అది జ్ఞాపకం తెచ్చుకో' అని పురిగొల్పుతాడు. దాంతో మనిషికి (వాడి మాయజాలంలో పడిపోయి) తాను ఎన్ని రకాతులు పఠించానన్న సంగతి కూడా జ్ఞాపకం ఉండదు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 4వ అధ్యాయం - ఫజ్లిత్తాజీన్]

9వ అధ్యాయం - రుకూ నుండి లేచేటప్పుడు రఫఅద్దైన్ చేయడం అభిలషణీయం

217. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) నమాజు కోసం నిలబడినప్పుడు ముందుగా (అల్లాహు అక్బర్ అంటూ) రెండు చేతులను భుజాల వరకు ఎత్తడం నేను చూశాను.[2]

---

(1) అజాన్ సందర్భంలో 'ముఅజ్జిన్' "హయ్యఅలస్సలాహ్, హయ్య అలల్ ఫలహ్" అని పలికినప్పుడు హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) గారి హదీసు ప్రకారం అజాన్ వినేవాడు "లా హౌల వలా ఖువ్వత ఇల్లా బిల్లాహ్" అని పలకాలి.

(2) ఇమామ్ నవవీ (రహ్మలై) కథనం ప్రకారం తక్బీరె తహ్రీమా (అంటే నమాజ్ ప్రారంభంలో అల్లాహు అక్బర్ అని) చెప్పేటప్పుడు మాత్రం రఫయెద్దైన్ (అంటే చేతులు చెవుల దాకా పైకెత్తే) విషయంలో యావత్తు ముస్లిం సమాజంలో ఏకాభిప్రాయం ఉంది. కాని ఇతర సందర్భాలలో రఫయెద్దైన్ చేసే విషయం గురించి భిన్నాభిప్రాయాలు ఉన్నాయి. ఇమామ్ షాఫయి (రహ్మలై),

ఇమామ్ అహ్మద్ బిన్ హంబల్ (రహ్మలై), ఇమామ్ మాలిక్ (రహ్మలై), ఇంకా అనేకమంది ధర్మవేత్తల అభిప్రాయం ప్రకారం రుకూ స్థితిలోకి పోయేటప్పుడు, రుకూ నుండి పైకి లేచినప్పుడు రఫయెద్దైన్ చేయడం అభిలషణీయం (ముస్తహబ్).

ఇమామ్ షాఫయి (రహ్మలై) దృష్టిలో రెండు రకాతుల తరువాత 'అత్తహియ్యాత్' చదివి పైకి లేచేటప్పుడు కూడా రఫయెద్దైన్ చేయవలసి ఉంటుంది. దైవప్రవక్త(స) ఇలా చేసేవారని హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) తెలిపినట్లు ఇమామ్ బుఖారీ (రహ్మలై) పేర్కొన్నారు. అబూ బకర్ బిన్ మున్జిర్ (రహ్మలై), అబూఅలి తబ్రీ (రహ్మలై), ఇంకా అహ్లె హదీస్ వర్గంలోని కొందరి అభిప్రాయం ప్రకారం రెండు సజ్దాల మధ్య కూడా రఫయెద్దైన్ ముస్తహబ్.

అయితే ఇమామ్ అబూ హనీఫా (రహ్మలై), ఇమామ్ మాలిక్ (రహ్మలై), అహ్లె కూఫాల అభిప్రాయంలో తక్బీరె తహ్రీమా సమయంలో తప్ప మరే సందర్భంలోనూ రఫయెద్దైన్ చేయకూడదు. ఏమయినప్పటికీ రఫయద్దైన్ చేయడం (ఏ సందర్భంలోనూ) వాజిబ్ (తప్పనిసరి) మటుకు కాదని అయితే అది 'సున్నత్' అన్నది నిర్వివాదాంశమని మొత్తం ముస్లిం సమాజం అంగీకరించింది. పోతే చేతులు ఏ మేరకు పైకెత్తాలి అనే విషయంలో అత్యధిక మంది ధర్మవేత్తల అభిప్రాయం ప్రకారం బొటనవ్రేళ్ళు చెవుల క్రింది భాగం వరకు, ఇతర వ్రేళ్ళు చెవులపైభాగం వరకు చేరేలా చేతులు పైకెత్తాలి. చేతులు పైకెత్తే సమయం గురించి మూడు రకాల ఉల్లేఖనాలున్నాయి. (1) తక్బీర్ (అంటే అల్లాహు అక్బర్ అని) చెప్పే ముందు, (2) తక్బీర్ చెప్పిన తరువాత, (3) కచ్చితంగా తక్బీర్ చెప్పే క్షణానే చేతులు పైకెత్తాలి.

(దీన్ని రఫయెదైన్ అంటారు) అలాగే రుకూ కోసం తక్బీర్ పలికేటప్పుడు కూడా (రఫయెదైన్) చేసేవారు. తిరిగి రుకూ నుండి తలపైకెత్తేటప్పుడు కూడా అలాగే చేసేవారు. (రుకూ నుండి లేచేటప్పుడు) ఆయన "సమిఅల్లాహు లిమన్ హమిదహ్" అని అంటారు. అయితే సజ్దా స్థితిలోకి పోయేటప్పుడు గాని సజ్దా నుండి లేచేటప్పుడు గాని ఆయన రఫయెదైన్ చేసేవారు కాదు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 84వ అధ్యాయ- రఫ్ఇల్ యదైని ఇజా కబ్బర వ ఇజారకా]

218. హజ్రత్ అబూ ఖిలాబ (రహ్మాలై) కథనం:- మాలిక్ బిన్ హువైరిస్ (రజి) నమాజులో (మొదటి) తక్బీర్ పలికేటప్పుడు, రుకూ స్థితిలోకి పోయేటప్పుడు, రుకూ నుండి లేచేటప్పుడు కూడా రఫయెదైన్ చేస్తూ ఉండటం నేను చూశాను. దైవప్రవక్త(స) ఇలా చేస్తుండేవారని ఆయన అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 84వ అధ్యాయం - రఫ్యదైని ఇజా కబ్బర వ ఇజా రకా వ ఇజా రఫఅ]

10వ అధ్యాయం - నమాజులో వంగేటప్పుడు, లేచేటప్పుడు ప్రతి సారీ 'అల్లాహు అక్బర్' అని పలకాలి

219. అబూ సల్మాబిన్ అబ్దుర్రహ్మాన్ (రహ్మాలై) కథనం:- హజ్రత్ అబూ హురైరా(రజి) నమాజు చేస్తున్న సందర్భంలో వంగేటప్పుడు, పైకి లేచేటప్పుడు అల్లాహు అక్బర్ అని పలికేవారు. సలాముతో నమాజు ముగించిన తరువాత ఆయన మాట్లాడుతూ "మీ అందరి నమాజు కన్నా నా నమాజు ఎక్కువగా దైవప్రవక్త (స) నమాజును పోలి ఉంటుంది" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 115వ అధ్యాయం - ఇత్మామిత్తక్బీరి ఫిర్రుకూ]

220. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం :- దైవప్రవక్త(స) నమాజు కోసం నిలబడినప్పుడు 'అల్లాహు అక్బర్' అంటారు. రుకూ స్థితిలోకి పోయేటప్పుడు కూడా మళ్ళీ 'అల్లాహు అక్బర్' అంటారు. అయితే రుకూ నుండి లేచేటప్పుడు మాత్రం 'సమిఅల్లాహులిమన్ హమిదా' అంటారు. ఆ తర్వాత నిల్చొని 'రబ్బనా లకల్ హమ్ద్' అంటారు. తిరిగి 'అల్లాహు అక్బర్' అంటూ సజ్దా స్థితిలోకి వెళ్తారు. సజ్దా నుండి లేచి కూర్చునేటప్పుడు కూడా 'అల్లాహు అక్బర్' అంటారు. అలాగే రెండవ సజ్దాలోకి పోయేటప్పుడు తిరిగి లేచి కూర్చునేటప్పుడు కూడా 'అల్లాహు అక్బర్' అంటారు. ఈ విధంగా ఆయన పూర్తి నమాజు చేసి ముగిస్తారు. రెండు రకాతుల తరువాత మొదటి ఖాయిదా (కూర్చునే స్థితి) నుండి పైకి లేచేటప్పుడు కూడా 'అల్లాహు అక్బర్' అంటారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 117వ అధ్యాయం - అత్తక్బీరి ఇజాఖామ మినస్సుజూద్]

221. హజ్రత్ ముతర్రిఫ్ బిన్ అబ్దుల్లా (రహ్మాలై) కథనం:- ఓ రోజు నేను, ఇమ్రాన్ బిన్ హుసీన్ కలసి హజ్రత్ అలీ (రజి) వెనుక నమాజు చేశాము. హజ్రత్ అలీ (రజి) సజ్దా స్థితిలోకి పోయేటప్పుడు సజ్దా నుండి లేచేటప్పుడు 'అల్లాహు అక్బర్' అని పలికేవారు. రెండు రకాతులు పూర్తి అయిన తరువాత లేచి నిలబడేటప్పుడు కూడా 'అల్లాహు అక్బర్' అని పలికేవారు. ఇలా నమాజు ముగిసిన తరువాత ఇమ్రాన్ బిన్ హుసీన్ నా చేయి పట్టుకొని "ఈ రోజు చేసిన నమాజు నాకు దైవప్రవక్త(స) చేసే నమాజును స్ఫురణకు తెచ్చింది" అని అన్నారు. లేక "హజ్రత్ అలీ (రజి) మనకు దైవప్రవక్త (స) నమాజు చేయించారు" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 116వ అధ్యాయం - ఇత్మామిత్తక్బీరి ఫిస్సుజూద్]

11వ అధ్యాయం - ప్రతి రకాతులో ఫాతిహా సూరా విధిగా పఠించాలి

222. హజ్రత్ ఉబాదా బిన్ సామిత్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా సెలవిచ్చారు:- "ఫాతిహా సూరా పఠించని వారి నమాజు నెరవేరనే నెరవేరదు."★

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 95వ అధ్యాయం - వుజూబుల్ ఖిరాతిలిల్ ఇమామి వల్ మామూమి ఫిస్సలాతి కుల్లిహా]

223. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం:- ప్రతి నమాజులో ఖిరాత్(పారాయణం) చేయాలి. ఏ నమాజులలో దైవప్రవక్త (స) (బిగ్గరగా) పారాయణం చేసి మాకు విన్పించారో ఆ నమాజులలో మేము కూడా మీకు (బిగ్గరగా) పారాయణం చేసి విన్పించాము. మరే నమాజులలో దైవప్రవక్త (స) (మెల్లిగా పఠించి) మా ముందు దాచారో ఆ నమాజులలో మేము కూడా (మెల్లిగా పఠించి) మీ ముందు దాచాము. (నమాజులో) ఫాతిహా సూరా మాత్రమే పఠించి ఖుర్‌ఆన్‌లోని మరే ఆయతులు పఠించకపోయినా సరిపోతుంది (నమాజు నెరవేరుతుంది). ఒకవేళ ఫాతిహా సూరాతో పాటు అదనంగా ఖుర్‌ఆన్‌లోని మరికొన్ని సూక్తులు కూడా పఠిస్తే మరీ మంచిది.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 104వ అధ్యాయం - అల్‌ఖిరాతి ఫిల్ ఫజ్ర్]

224. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం:- ఓ రోజు దైవ ప్రవక్త (స) మస్జిద్‌కు వెళ్ళారు. అదే సమయంలో ఒక వ్యక్తి వచ్చి నమాజు చేశాడు. అతను నమాజు ముగించుకొని దైవప్రవక్త(స)కు సలాం చేశాడు. దైవప్రవక్త(స) అతనికి ప్రతి సలాం చేసి "వెళ్ళి నమాజు చెయ్యి. నువ్వసలు నమాజు చెయ్యలేదు" అన్నారు. ఆ వ్యక్తి వెళ్ళి (తిరిగి) నమాజు చేశాడు. నమాజు చేసి వచ్చి దైవప్రవక్త (స)కు సలాం చేశాడు. దైవప్రవక్త(స) తిరిగి అదే మాట చెబుతూ "వెళ్ళు, వెళ్ళి నమాజు చెయ్యి. నువ్వసలు (సరిగా) నమాజు చేయలేదు" అని అన్నారు. ఈ విధంగా ఆ వ్యక్తి మూడుసార్లు నమాజు చేసి వచ్చాడు. ప్రతీసారి దైవప్రవక్త(స) "నువ్వసలు నమాజు చేయలేదు. వెళ్ళి నమాజు చెయ్యి" అనే అన్నారు.

చివరికి ఆ వ్యక్తి దైవప్రవక్త (స) దగ్గరకొచ్చి "మిమ్మల్ని దైవప్రవక్తగా నియమించి పంపిన ఆ దేవుని సాక్ష్యం! నాకు ఇంత కంటే మెరుగైన నమాజు చేయడం రాదు. కాస్త మీరే నేర్పండి ఎలా చేయాలో" అని అన్నాడు. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) ఇలా చెప్పారు -

---

★ ఈ ఉల్లేఖనాన్ని బట్టి ఇమామ్, ముఖ్తదీలు ఉభయులూ ప్రతి నమాజులో ఫాతిహా సూరా పఠించవలసిన అవసరముందని హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) భావించినట్లు తెలుస్తోంది. ఈ విషయమై సహాబీల (ప్రవక్త ప్రత్యక్ష అనుచరుల)లో కూడా భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. ముఖ్తదీలు ఫాతిహా సూరా పఠించడం మక్రూహ్ (అవాంఛనీయం) అని కొందరు భావించారు. ముఖ్తదీలు కూడా ఫాతిహా సూరా పఠించాలని మరి కొందరు అభిప్రాయపడ్డారు. ఇంకా కొందరు సహాబీలు ఇలా పఠించడం అవసరమని గాని, మక్రూహ్ అని గాని భావించలేదు. అందువల్లనే హజ్రత్ అబూబకర్(రజి) మనవడు హజ్రత్ ఖాసిం (రహ్మాలై) దృష్టికి ఈ సమస్య వచ్చినప్పుడు చాలామంది ఇమాములు ఫాతిహా సూరా పఠించకూడదని, చాలా మంది ఇమాములు ఫాతిహా సూరా పఠించాలని అన్నారని ఆయన తెలియజేశారు. అంతేగాని ఆయన తన సొంత అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చలేదు.

అలాగే వివిధ ధర్మవేత్తలు, సంస్కరణ వాదులలో కూడా ఈ సమస్య గురించి భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. ఇమామ్ షాఫయి, ఇమామ్ అహ్మద్ బిన్ హంబల్, ఇమామ్ మాలిక్ (రహ్మాలై)ల అభిప్రాయం నమాజు ఒంటరిగా చేసినా, ఇమామ్ వెనుక నిల్చొని సామూహికంగా చేసినాసరే ఫాతిహా సూరా పఠించడం వాజిబ్ (తప్పనిసరి). హనఫీ ధర్మవేత్తల అభిప్రాయం ప్రకారం ఇమామ్ వెనుక నిలబడి నమాజు చేసే వాళ్ళు ఫాతిహా సూరా పఠించడం మక్రూహ్ (అవాంఛనీయం).

"నువ్వు నమాజు కోసం నిలబడినప్పుడు మొట్టమొదట 'అల్లాహు అక్బర్' అని పలకాలి. తరువాత నీవు ఖుర్‌ఆన్ సులభంగా ఎంత భాగం పఠించగలవో అంత పఠించు. ఆ తరువాత రుకూ చెయ్యి. రుకూ నింపాదిగా చేశాక తలపైకెత్తి నిటారుగా నిలబడు. ఆ తరువాత సజ్దా చెయ్యి. సజ్దా నింపాదిగా చేసిన తరువాత, తలపైకెత్తి ప్రశాంతంగా కూర్చో. ఆ తరువాత మళ్ళీ సజ్దా చెయ్యి. సజ్దా నింపాదిగా చేసిన తరువాత తలపైకెత్తి ప్రశాంతంగా కూర్చో. ఈ విధంగా పూర్తి నమాజు చేసి ముగించాలి".

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 122వ అధ్యాయం - అమ్రిన్నబియ్యి (స) అల్లజీ లా యుతిమ్ము రుకూ అహూ బిల్ ఇఆదా]

13వ అధ్యాయం- నమాజులో 'బిస్మిల్లా' పదం బిగ్గరగా పఠించకూడదు

225. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స), హజ్రత్ అబూ బకర్ (రజి), హజ్రత్ ఉమర్ (రజి)లు "అల్‌హమ్దులిల్లాహి రబ్బిల్ ఆలమీన్" అనే వాక్యంతో నమాజు ప్రారంభించేవారు. (దానికి ముందు బిస్మిల్లా అనే పదం మెల్లిగా పఠించడం వల్ల పైకి విన్పించేది కాదు).

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 89 వ అధ్యాయం - మాయఖూలు బాదత్తక్బీర్]

16వ అధ్యాయం - నమాజులో 'తషహ్హుద్' పఠనం

226. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ మస్‌వూద్ (రజి) కథనం:- ప్రారంభంలో మేము దైవప్రవక్త(స)తో కలసి నమాజు చేస్తుంటే "దాసులకు పూర్వం దేవునికి శాంతి కలుగుగాక! తరువాత జిబ్రయీల్‌కు, మెకాయీల్‌కు, ఫలానా వ్యక్తికి (ఇలా) మొదలగు వారికి శాంతి కలుగుగాక!" అని పఠించేవాళ్ళము. ఆ తరువాత ఓ రోజు నమాజు ముగిసిన తరువాత దైవప్రవక్త(స) మా వైపుకు తిరిగి ఇలా అన్నారు:

"దేవుడు స్వయంగా శాంతిమయుడు. (ఆయనకు మీరు శాంతి కలుగుగాక అని చెప్పనవసరం లేదు) అందువల్ల మీరు నమాజులో (తషహ్హుద్ పఠనం కోసం) కూర్చున్నప్పుడు 'అత్తహియ్యాతులిల్లాహి వస్సలవాతు వత్తయ్యిబాతు అస్సలాము అలైక అయ్యుహన్నబియ్యు వరహ్మతుల్లాహి వబరకాతుహూ అస్సలాము అలైనా వఅలా ఇబాదిల్లాహిస్సాలిహీన్' అని పఠించండి. ఈ విధంగా మీరు శాంతి ప్రార్థన చేస్తే భూమ్యాకాశాలలో ఉన్న ఉత్తమ దైవదాసులందరికీ శాంతి చేకూరుతుంది. (ఆ తరువాత) 'అష్‌హదు అఁల్లా ఇలాహ ఇల్లల్లాహు వ అష్ హదు అన్న ముహమ్మదన్ అబ్దుహూ వ రసూలుహ్' (అని పఠించండి). ఇలా పఠించిన తరువాత మీరు చేయదలచుకున్న దుఆ (వేడుకోలు) చేసుకోవచ్చు."

[సహీహ్ బుఖారీ : 79వ ప్రకరణం - ఇస్తీజాన్, 3వ అధ్యాయం - అస్సలాము ఇస్మున్ మిన్ అస్మాయిల్లాహ్]

17వ అధ్యాయం - తషహ్హుద్ తరువాత దైవప్రవక్త(స) కోసం దరూద్ పఠనం

227. హజ్రత్ అబ్దుర్రహ్మాన్ బిన్ అబూ లైలా (రహ్మలై) కథనం:- ఓ రోజు నన్ను కాబ్ బిన్ ఉజరా (రజి) కలిసి, "నేను దైవప్రవక్త(స) నోట విన్న ఒక హదీసును విన్పించనా?" అని అన్నారు. నేను "తప్పకుండా

విన్పించండి" అన్నాను. అప్పుడాయన ఇలా అన్నారు -

నేను దైవప్రవక్త (స)తో మాట్లాడుతూ "దైవప్రవక్తా! మీ కోసం, మీ కుటుంబం కోసం శాంతి వేడుకోలు ఎలా చెయ్యాలో మాత్రం దేవుడు మాకు తెలియజేశాడు. కాని మీ కోసం, మీ కుటుంబం కోసం, దరూద్ వేడుకోలు ఎలా చేయాలి మరి?" అని అడిగాను. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) ఇలా చెప్పారు: "అల్లాహుమ్మ సల్లి అలా ముహమ్మదిఁవ్వ అలా ఆలి ముహమ్మదిన్ కమా సల్లైత అలా ఇబ్రాహీమ వ అలా ఆలి ఇబ్రాహీమ ఇన్నక హమీదుమ్మజీద్. అల్లాహుమ్మ బారిక్ అలా ముహమ్మదిఁవ్వ అలా ఆలి ముహమ్మదిన్ కమా బారక్‌త అలా ఇబ్రాహీమ వ అలా ఆలి ఇబ్రాహీమ ఇన్నక హమీదు మ్మజీద్."

[సహీహ్ బుఖారీ : 60వ ప్రకరణం - అంబియా, 10వ అధ్యాయం - హద్దసనా మూసా బిన్ ఇస్మాయీల్]

228. హజ్రత్ అబూ హమీద్ సాఅది (రజి) కథనం:- ఓ సారి దైవప్రవక్త (స)తో ఆయన అనుచరులు మాట్లాడుతూ "దైవప్రవక్తా! మేము మీ కోసం దరూద్ వేడుకోలు ఎలా చేయాలి?" అని అడిగారు. దానికాయన ఇలా సమాధానమిచ్చారు: "ఇలా అనండి - అల్లాహుమ్మ సల్లి అలా ముహమ్మదిఁవ్వఅజ్ వాజిహీ వ జుర్రియ్యతిహీ కమాసల్లైత అలా ఇబ్రాహీమ వ బారిక్ అలా ముహమ్మదిఁవ్వ అజ్వాజిహీ వ జుర్రియ్యతిహీ కమాబారక్త అలా ఆలి ఇబ్రాహీమ ఇన్నక హమీదుమ్మజీద్."

[సహీహ్ బుఖారీ : 60వ ప్రకరణం - అంబియా, 10వ అధ్యాయం - హద్దసనా మూసా బిన్ ఇస్మాయీల్]

18వ అధ్యాయం - సమి అల్లాహులిమన్ హమిదా, రబ్బనా లకల్ హమ్ద్, ఆమీన్

229. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు:- ఇమామ్ (నమాజులో) 'సమిఅల్లాహులిమన్ హమిదా' అని అన్నప్పుడు మీరు 'రబ్బనా! వ లకల్ హమ్ద్' అని చెప్పండి. ఇలా దైవదూతల మాటకు అనుగుణంగా పలికే వారి గత పాపాలన్నీ క్షమించబడతాయి.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 125 వ అధ్యాయం - ఫజ్లిల్లాహుమ్మ రబ్బనా వ లకల్ హమ్ద్]

230. హజ్రత్ అబూ హురైరా(రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు:- మీలో ఎవరైనా 'ఆమీన్' అని పలకగానే ఆకాశంలో దైవదూతలు కూడా 'ఆమీన్' అంటారు. ఇలా మీరు పలికే ఆమీన్, వారు పలికే ఆమీన్ పరస్పరం కలసిపోతుంది. ఆపై 'ఆమీన్' పలికే వ్యక్తి గత పాపాలన్నీ క్షమించబడతాయి.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 112వ అధ్యాయం - ఫజ్లిత్తామీన్]

231. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా ప్రవచించారు:- ఇమామ్ (నమాజులో) గైరిల్ మగ్జూబి అలైహిమ్ వలజ్జాలీన్ అని అన్నప్పుడు మీరంతా 'ఆమీన్'★ అని చెప్పండి. మీరు చెప్పే ఆమీన్ దైవదూతలు చెప్పే ఆమీన్‌కు అనుగుణంగా చేయబడుతుంది. అదీగాక ఇలా ఆమీన్ అని చెప్పే వ్యక్తి గత పాపాలు క్షమించబడతాయి.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 113 వ అధ్యాయం - జహ్‌రిల్ మామూమి బిత్తామీన్]

★ ఇమామ్, ముఖ్తదీలు ఉభయులూ ఆమీన్ పలకడం ముస్తహబ్ (అభిలషణీయం). అయితే ఉభయులూ ఒకేసారి పలకాలి. ఇమామ్ మాలిక్ (రహ్మలై), ఇమామ్ అబుహనీఫా (రహ్మలై)ల అభిప్రాయం ప్రకారం ఆమీన్ మెల్లగా పలకాలి. ఇతర ధర్మవేత్తలు, సంస్కరణ వాదుల అభిప్రాయం ప్రకారం 'ఆమీన్' బిగ్గరగా పలకాలి.

19వ అధ్యాయం - ముఖ్తదీలు (నమాజులో) ఇమామ్‌ని విధిగా అనుకరించాలి

232. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఓ సారి గుర్రం మీద నుంచి పడిపోయారు. దాని వల్ల ఆయన శరీరం కుడి భాగం దోక్కుని పోయింది. మేము ఆయన్ని పరామర్శించడానికి వెళ్ళాం. మేము ఆయన సన్నిధికి వెళ్ళేటప్పటికి నమాజు వేళ అయింది. ఆయన మాకు కూర్చునే నమాజు చేయించారు. మేము కూడా ఆయన వెనుక కూర్చునే నమాజు చేశాము. ఆయన నమాజు ముగించిన తరువాత "ఇమామ్ నియామకం ఆయన్ని (ముఖ్తదీలు) అనుకరించడానికే జరుగుతుంది. అందువల్ల అతను (అల్లాహు అక్బర్ అని) తక్బీర్ పలికితే మీరు తక్బీర్ పలకండి. ఆయన రుకూ చేస్తే మీరూ రుకూ చేయండి. ఆయన రుకూ నుండి పైకి లేస్తే మీరూ లేవండి. అప్పుడు ఇమామ్ 'సమిఅల్లాహులిమన్ హమిదా' అంటే మీరు 'రబ్బనా! వలకల్ హమ్ద్' అనండి. (ఆ తరువాత) అతను సజ్దా చేస్తే మీరూ సజ్దా చేయండి" అని ప్రబోధించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 128వ అధ్యాయం - యహ్వీ బిత్తక్బీరి హీన యస్జుద్]

233. విశ్వాసుల మాతృమూర్తి హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఓ సారి వ్యాధిగ్రస్తులయితే ఇంట్లోనే నమాజు చేశారు. ఇంట్లో ఆయన కూర్చొని నమాజు చేస్తుంటే కొందరు ఆయన వెనుక నిల్చొని నమాజు చేశారు. దైవప్రవక్త(స) అది గమనించి వాళ్ళను కూర్చోమని ఆదేశించారు. నమాజు ముగిసిన తరువాత "ఇమామ్ నియమించబడింది ఆయన్ని అనుసరించడానికే. అందువల్ల అతను రుకూ చేస్తే మీరూ రుకూ చేయండి. రుకూ నుండి పైకి లేస్తే మీరూ లేవండి. అతను కూర్చొని నమాజు చేస్తే మీరూ కూర్చొనే నమాజు చేయండి" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 51వ అధ్యాయం - ఇన్నమాజుయిలల్ ఇమాము లియూతమ్మబిహీ]

234. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవ ప్రవక్త(స) ఇలా ప్రవచించారు:- ఇమామ్‌ని నియమించేది అతడ్ని అనుసరించడానికే. అందువల్ల అతను 'అల్లాహు అక్బర్' అంటే మీరూ అల్లాహు అక్బర్ అనండి. అతను రుకూ చేస్తే మీరూ రుకూ చేయండి. అతను 'సమి అల్లాహు లిమన్ హమిదా' అంటే మీరు 'రబ్బనా వలకల్ హమ్ద్' అనండి. అతను సజ్దా చేస్తే మీరూ సజ్దా చేయండి. అతను కూర్చొని నమాజు చేస్తే మీరూ కూర్చొని నమాజు చేయండి. ★

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 82 వ అధ్యాయం - ఈ జాబిత్తక్బీరి వఫ్తితాహిస్సలాహ్]

★ 'ఇమామ్ కూర్చొని నమాజ్ చేస్తే ముఖ్తదీలు కూడా కూర్చొనే నమాజు చేయాలి' అనే విషయంలో ధర్మవేత్తల మధ్య భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. ఇమామ్ ఔజాయి (రహ్మలై), ఇమామ్ అహ్మద్ (రహ్మలై) ల ప్రకారం ఈ హదీసుని తప్పకుండా ఆచరించాలి. ఇమామ్ మాలిక్(రహ్మలై) అభిప్రాయం ప్రకారం నిలబడే శక్తి ఉన్నవాడు, కూర్చొని నమాజు చేయించే ఇమామ్ వెనుక నమాజు చేయడం సరికాదు. అయితే దైవప్రవక్త(సల్లం) తమ జీవిత అంత్య దినాలలో జబ్బు పడినప్పుడు కూర్చొని నమాజు చేయించారు. ఆయన వెనుక ఆయన అనుచరులు నిలబడి నమాజు చేశారు. తత్కారణంగానే ఇమామ్ అబూ హనీఫా (రహ్మలై), ఇమామ్ షాఫయి (రహ్మలై), ఇంకా ఇతర ధర్మవేత్తలు అనేకమంది కూర్చొని నమాజు చేయించే ఇమామ్ వెనుక ముఖ్తదీలు నిలబడే నమాజు చేయాలని అన్నారు.

21వ అధ్యాయం - అనివార్య పరిస్థితుల్లో ఇమామ్ నమాజు కోసం తన ప్రతినిధిని నియమించుకోవచ్చు

235. హజ్రత్ ఉబైదుల్లా బిన్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉత్బా (రహ్మలై) కథనం:- నేనొక రోజు విశ్వాసుల మాతృమూర్తి హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) సన్నిధికెళ్ళి "అమ్మా! మీరు దైవప్రవక్త(స) వ్యాధి గురించి మాకేమీ చెప్పరా?" అని అడిగాను. అప్పుడామె ఇలా అన్నారు -

ఎందుకు చెప్పను? దైవప్రవక్త(స) వ్యాధిగ్రస్తులయి బలహీనులయిపోయినప్పుడు (ఓ రోజు) "ప్రజలు నమాజు చేసుకున్నారా?" అని అడిగారు. 'లేదు, అందరూ మీ కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు' అని మేము అన్నాము. "అయితే నా కోసం నీళ్ళు పెట్టండి" అని అన్నారు ఆయన. మేము ఆయన ఆదేశాన్ని పాటించాము. ఆయన కూర్చొని స్నానం చేశారు. స్నానం చేశాక నడవడానికి ప్రయత్నిస్తే కళ్ళు తిరిగి స్పృహ కోల్పోయారు. కాస్త స్పృహ వచ్చిన తరువాత "ప్రజలు నమాజు చేసుకున్నారా?" అని అడిగారు మళ్ళీ. మేము "లేదు, దైవప్రవక్తా! వాళ్ళంతా మీ కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు" అని అన్నాము. "అయితే ఓ పాత్రలో నా కోసం నీళ్ళు తీసుకురండి" అని అన్నారు ఆయన. మేము తిరిగి నీళ్ళు తీసిపెట్టాము. ఆయన కూర్చొని స్నానం చేశారు. కాని లేచి నడవడానికి ప్రయత్నిస్తే మళ్ళీ స్పృహ తప్పిపోయారు. కాస్సేపటికి స్పృహ వచ్చిన తరువాత "ప్రజలు నమాజు చేసుకున్నారా?" అని అడిగారు మళ్ళీ. మేము "లేదు దైవప్రవక్తా! వారంతా మీ కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు" అని అన్నాము.

అటు ప్రజల పరిస్థితి చూస్తే వారు ఇషా నమాజు చేయడానికి మస్జిద్‌లో కూర్చొని దైవప్రవక్త(స) రాక కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు. చివరికి దైవప్రవక్త(స) (మస్జిద్‌కు రాలేక) హజ్రత్ అబూ బకర్ (రజి)ను నమాజు చేయించమని ఆదేశించారు. ఈ ఆదేశం తీసుకొని ఒక వ్యక్తి హజ్రత్ అబూ బకర్ (రజి) దగ్గరకు వచ్చి "దైవప్రవక్త(స) మిమ్మల్ని ప్రజలకు నాయకత్వం వహించి నమాజు చేయించమని ఆజ్ఞాపించారు" అని తెలియజేశాడు. కాని హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) (సున్నిత హృదయుడయినందున తానీ పని చేయడానికి సాహసించలేక) హజ్రత్ ఉమర్ (రజి)తో "మీరు నమాజు చేయించండి" అని అన్నారు. దానికి హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) "నమాజు విషయంలో మీరే జనానికి నాయకత్వం వహించగల యోగ్యులు" అని అన్నారు. దాంతో ఆ రోజుల్లో హజ్రత్ అబూబకరే (రజి) నమాజు చేయించారు.

ఒకరోజు దైవప్రవక్త(స) ఆరోగ్యం కొంత కుదుటపడగానే ఇద్దరు వ్యక్తుల సహాయంతో జుహర్ నమాజు కోసం (మస్జిద్‌కు) వచ్చారు. ఆ ఇద్దరిలో ఒక వ్యక్తి హజ్రత్ అబ్బాస్ (రజి). దైవప్రవక్త (స) మస్జిద్‌లో అడుగుపెట్టే సమయానికి హజ్రత్ అబూ బకర్ (రజి) జనానికి నాయకత్వం వహించి నమాజు చేయించసాగారు. ఆయన దైవప్రవక్త(స) రాకను గమనించి ఇమామత్ స్థానం నుండి వెనక్కి జరగడానికి ప్రయత్నించారు. అయితే దైవప్రవక్త (స) ఆయన్ని వెనక్కి జరగవద్దని సైగతో వారించారు. ఆ తరువాత ఆయన "నన్ను (అబూబకర్) సిద్దీఖ్ పక్కన కూర్చోబెట్టండి" అని అన్నారు. అప్పుడు ఆ ఇద్దరు వ్యక్తులు ఆయన్ని హజ్రత్ అబూ బకర్ (రజి) పక్కన తీసికెళ్ళి కూర్చోబెట్టారు.

ఉల్లేఖకుని కథనం ప్రకారం, ఆ తరువాత హజ్రత్ అబూ బకరే (రజి) తాను దైవప్రవక్త (స)

నాయకత్వంలో ఆయన వెనుక నమాజు చేస్తున్నట్లు నమాజు చేయించారు. (నిజానికి) ప్రజలు హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) నాయకత్వాన నమాజు చేశారు.

ఆ తరువాత నేను (ఉల్లేఖకుడ్ని) హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అబ్బాస్ (రజి) దగ్గరకు వెళ్ళి "దైవప్రవక్త(స) వ్యాధి గురించి హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) చెప్పిన విషయాలు నేను మీకు తెలియజేయనా?" అని అన్నాను. ఆయన తెలియజేయమన్నారు. నేను హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) చెప్పిన (పై) ఉదంతం అంతా ఆయన ముందు ప్రస్తావించాను. అందులో ఆయన ఏ విషయంలోనూ నాతో విభేదించలేదు. ఆయన అంతా విని "హజ్రత్ అబ్బాస్ (రజి)తో పాటు ఉన్న రెండవ వ్యక్తి ఎవరో హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) మీకు తెలియజేశారా?" అని అడిగారు. నేను లేదన్నాను. అప్పుడాయన "ఆ రెండవ వ్యక్తి హజ్రత్ అలీ (రజి)" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 51వ అధ్యాయం - ఇన్నమాజ అలల్ ఇమాము లియూతమ్మబిహీ]

236. హజ్రత్ ఆయిషా(రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) అస్వస్థులయ్యారు. బాధ క్రమంగా అధికమవుతూ పోయింది. అప్పుడాయన వ్యాధి ఉన్నంత కాలం నా ఇంట ఉండటానికి అనుమతి నివ్వమని తన భార్యలందరినీ పిలిచి అడిగారు. వారందుకు సంతోషంగా అనుమతినిచ్చారు. ఆ రోజుల్లో (ఓ రోజు) దైవప్రవక్త(స) ఇద్దరు మనుషుల భుజాల మీద చేతులు వేసి వారి తోడ్పాటుతో బయటికి వెళ్ళారు. అప్పుడు ఆయన (నడవలేక) రెండు కాళ్ళను నేలమీద ఈడుస్తూ వెళ్ళారు. ఆ ఇద్దరు వ్యక్తుల్లో ఒకరు హజ్రత్ అబ్బాస్ (రజి). రెండో అతను మరొక వ్యక్తి.

ఉల్లేఖకుడు ఉబైదుల్లా (రహ్మాలై) ఇలా అన్నారు:- నేను హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) తెలియజేసిన (ఈ) విషయాలను హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అబ్బాస్ (రజి) దగ్గర ప్రస్తావించాను. ఆయన విని "హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) తెలపని ఆ రెండవ వ్యక్తి పేరేమిటో మీకు తెలుసా?" అని అన్నారు. తెలియదన్నాను నేను. "ఆ వ్యక్తి హజ్రత్ అలీ బిన్ అబీతాలిబ్ (రజి)" అని అన్నారు ఆయన.

[సహీహ్ బుఖారీ : 51వ ప్రకరణం - అల్‌హిబా, 14వ అధ్యాయం - హిబతిర్రజులిల్ ఇమ్రాతిహీ వల్ మరాతి బిజౌజిహా]

237. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- (హజ్రత్ అబూ బకర్ (రజి)ని నమాజు చేయించమని దైవప్రవక్త(స) ఆదేశించినప్పుడు) నేను ఆలోచనలో పడ్డాను. దైవప్రవక్త(స) స్థానంలో మరే వ్యక్తి నియమించబడినా ప్రజలు అతడ్ని ఎన్నటికీ ఇష్టపడరు. పైగా అతడ్ని తమ పాలిట దుఃశకునంగా భావిస్తారు. అందువల్ల దైవప్రవక్త(స) ఈ విషయంలో హజ్రత్ అబూ బకర్ (రజి)ని క్షమించాలని నేను కోరుకున్నాను. నేనీ విషయాన్నే దృష్టిలో పెట్టుకొని (ఈ ఆజ్ఞను గురించి) పునరాలోచించవలసిందిగా దైవప్రవక్త (స) ముందు అనేకసార్లు విన్నవించుకున్నాను.

[సహీహ్ బుఖారీ : 64వ ప్రకరణం - అల్‌మగాజి, 83వ అధ్యాయం - మర్జున్నబియ్యి (స) వ వఫాతహూ]

238. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఇహలోకం వీడిపోవడానికి దారి తీసిన వ్యాధికి గురయి ఉన్న రోజుల్లో ఒకసారి నమాజు వేళ అయింది. అజాన్ పిలుపు కూడా ఇవ్వబడింది. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) మాట్లాడుతూ "ప్రజలకు నాయకత్వం వహించి నమాజు చేయించమని అబూబకర్ (రజి)కు చెప్పండి" అని అన్నారు. "అబూ బకర్ (రజి) సున్నిత మనస్కులు. ఆయన మీ స్థానంలో

నిలబడితే (తీవ్రదుఃఖంతో) నమాజు చేయించలేరు" అని అన్నారు ప్రజలు. కాని దైవప్రవక్త(స) ఆ మాటలనే తిరిగి ఉద్ఘాటించారు. ప్రజలు మళ్ళీ ఆ విషయాన్నే విన్నవించుకున్నారు. మూడవసారి కూడా దైవప్రవక్త(స) అలాగే ఆదేశించడం, ప్రజలు ఆ విషయాన్నే విన్నవించుకోవడం జరిగింది.

అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) (చిరుకోపంతో) "మీరు హజ్రత్ యూసుఫ్ (ప్రవక్త)ను కవ్వించబూనిన స్త్రీల వంటివారు. (వెళ్ళండి, వెళ్ళి) అబూబకర్ (రజి)తో నమాజు చేయించమని చెప్పండి" అని అన్నారు. ఈ సంగతి అబూబకర్ (రజి)కు తెలియజేస్తే, ఆయన జనానికి నాయకత్వం వహించి నమాజు చేయించారు. (అదే సమయంలో) దైవప్రవక్త(స) ఆరోగ్యం కాస్త కుదుటపడినట్లు అన్పించగానే ఇద్దరు వ్యక్తుల సహాయంతో బయటికి వెళ్ళారు. ఆయన బయటికి వెళ్ళిన ఆ సన్నివేశం ఇప్పటికీ నా కళ్ళ ముందు మెదలుతోంది.

తీవ్రమైన వ్యాధి, బలహీనతల వల్ల (నడవలేక) నేలమీద కాళ్ళు ఈడుస్తూ వెళ్ళారు. (ఆయన రావడం గమనించి హజ్రత్ అబూ బకర్ (రజి) వెనక్కి జరగడానికి ప్రయత్నించారు. అయితే దైవప్రవక్త(స) ఆయన్ని అక్కడే ఉండమని సైగ చేశారు. తరువాత దైవప్రవక్త(స)ను హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) పక్కన కూర్చోబెట్టారు. దైవప్రవక్త(స) నమాజు చేయిస్తూ ఉంటే, హజ్రత్ అబూ బకర్ (రజి) ఆయన్ని అనుసరిస్తూ పోయారు. మరి ప్రజలు మాత్రం అబూబకర్ (రజి)ని అనుసరిస్తూ నమాజు చేయసాగారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 39వ అధ్యాయం - హద్దుల్ మరీజి అఁయ్యాష్ హదల్ జమాఅత్]

239. ఉమ్ముల్ మోమినీన్ హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) వ్యాధిగ్రస్తులయినప్పుడు (ఓ రోజు) ఆయన్ని హజ్రత్ బిలాల్ (రజి) నమాజు కోసం పిలవడానికి వచ్చారు. అప్పుడు ఆయన మాట్లాడుతూ "ప్రజలకు నాయకత్వం వహించి నమాజు చేయించమని అబూబకర్ (రజి)కు చెప్పండి" అని అన్నారు. అది విని నేను "దైవప్రవక్తా! అబూబకర్ (రజి) సున్నిత మనస్కులు. మీ స్థానంలో ఆయన నిల్చుంటే ఆయన నోట మాట వెలువడదు. ఖుర్ఆన్ పఠించలేరు. మీరు ఉమర్ (రజి)ని ఆజ్ఞాపిస్తే బాగుంటుంది" అని అన్నాను. కాని దైవప్రవక్త(స), "అబూబకర్ (రజి)కు నమాజు చేయించమని చెప్పండి" అని అన్నారు మళ్ళీ. నేనప్పుడు హజ్రత్ హఫ్సా (రజి)తో "నువ్వు కాస్త దైవప్రవక్త(స)కు నచ్చజెప్పు. అబూబకర్ (రజి) సున్నిత హృదయులు. ఆయన దైవప్రవక్త(స) స్థానంలో నిల్చుంటే నోట మాటే పెగలదు. ఖుర్ఆన్ పఠించి ప్రజలకు విన్పించలేరు. అందువల్ల హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) నమాజు చేయిస్తే బాగుంటుందని చెప్పి ఆయన్ని ఈ పని కోసం ఆదేశించమని విజ్ఞప్తి చెయి" అని అన్నాను. అదే విషయం హజ్రత్ హఫ్సా (రజి) విన్నవించారు. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) (చిరుకోపంతో) "మీరు హజ్రత్ యూసుఫ్ (ప్రవక్త)కు తారసపడ్డ స్త్రీల లాంటి స్త్రీలులా ఉన్నారు. వెళ్ళండి, అబూబకర్ (రజి)కు నమాజు చేయించమని చెప్పండి" అని అన్నారు.

చివరికి హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) నమాజు చేయించడానికి నిలబడ్డారు. కాస్సేపటికి దైవప్రవక్త(స) ఆరోగ్యం కాస్త కుదుటపడినట్లు అన్పిస్తే లేచి ఇద్దరు వ్యక్తుల సహాయంతో మస్జిద్‌కు వెళ్ళారు. అప్పుడు ఆయన కాళ్ళు నేలమీద ఈడుస్తూ వెళ్ళారు. హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) ఆయన రాకను గమనించి వెనక్కి జరగడానికి ప్రయత్నించారు. కాని దైవప్రవక్త(స) ఆయన్ని అక్కడే ఉండమని ఆదేశించి, ఆయన ఎడమ పక్కన వెళ్ళి కూర్చున్నారు. ఇలా హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) నిలబడి నమాజు

చేయిస్తుంటే, దైవప్రవక్త(స) కూర్చుని నమాజు చేయించసాగారు. హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) దైవప్రవక్త(స)ను అనుసరించసాగారు. మిగతా జనం అబూబకర్ (రజి)ని అనుసరిస్తూ నమాజు చేయసాగారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 68వ అధ్యాయం - అర్రజులి యాతమ్ము బిల్ ఇమామి వయాతమ్మున్నాసుబిల్ మామూమ్]

240. దైవప్రవక్త సహచర్య భాగ్యం లభించడంతో పాటు, రేయింబవళ్ళు ఆ మహనీయునికి సేవ చేసే అదృష్టానికి కూడా నోచుకున్న ప్రముఖ సహాబీ (శిష్యుడు) హజ్రత్ అనస్ బిన్ మాలిక్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (స) జీవితపు చివరి రోజుల్లో హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) నమాజులో ప్రజలకు నాయకత్వం వహించి నమాజు చేయిస్తూ ఉండేవారు. ఓసారి సోమవారం జనం బారులు తీరి నమాజు చేయడంలో నిమగ్నులయిపోయారు. దైవప్రవక్త(స) తమ ఇంటి (ద్వారపు) తెర పైకెత్తి మావైపు చూశారు. అప్పుడు ఆయన నిలబడి ఉన్నారు. ఆయన ముఖారవిందం ఖుర్ఆన్ పుటలా దేదీప్యమానంగా వెలిగిపోసాగింది. అదీగాక ఆయన పెదవులపై చిరునగవు తొణకిసలాడింది. ఇటు మేమంతా దైవప్రవక్త(స)ను చూసి, సంతోషాతిశయంతో తన్మయత్వం చెందసాగాము. హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) పరిస్థితి గమనించి దైవప్రవక్త(స) నమాజు చేయించడానికి వస్తున్నారేమోనని భావించారు. అందుచేత ఆయన ఇమామత్ చోటు నుంచి మెల్లిగా వెనక్కి జరుగుతూ ముఖ్తదీల పంక్తిలో నిలబడటానికి ప్రయత్నించారు. అయితే దైవప్రవక్త(స) చేత్తో సైగ చేస్తూ, అందరూ తమ తమ స్థానాల్లోనే ఉండి నమాజు పూర్తి చేయవలసిందిగా ఆదేశించారు. ఆ తరువాత ఆయన తెర దించి వేశారు. అదే రోజు ఆయన ఇహలోకం వీడిపోయారు.

(సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 46వ అధ్యాయం - అహ్లుల్ ఇల్మి వల్ ఫజ్లి అహఖ్ఖుబిల్ ఇమామ]

241. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) (తమ జీవిత అంత్య దశలో) మూడు రోజుల పాటు నమాజు చేయించడానికి బయటికి రాలేకపోయారు. ఆ మూడు రోజులు హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) నమాజు చేయించారు. తరువాత ఒక రోజు దైవప్రవక్త (స) తమ ఇంటి పరదా పైకెత్తారు. అప్పుడు మాకు ఆయన ముఖారవిందాన్ని దర్శించుకునే భాగ్యం లభించింది. ఆయన ముఖారవిందాన్ని మించిన సుందర దృశ్యం మేము మా జీవితంలో మరెన్నడూ చూడలేదు. తరువాత ఆయన చేత్తో సైగచేస్తూ, హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి)ని నమాజు చేయించమని ఆదేశించి తెర దించివేశారు. ఆ తరువాత ఆయన చనిపోయేవరకు తెరపైకెత్తి మాకు తమ దర్శన భాగ్యం కలిగించలేకపోయారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 46వ అధ్యాయం - అహ్లుల్ ఇల్మి వల్ ఫజ్లి అహఖ్ఖు బిల్ ఇమామ]

242. హజ్రత్ అబూ మూసా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) వ్యాధిగ్రస్తులయి వ్యాధి తీవ్ర రూపం దాల్చినప్పుడు హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి)ని నమాజు చేయించమని ఆదేశించారు. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) ఈ మాట విని "అబూబకర్ (రజి) సున్నితమనస్కులు. మీ స్థానంలో ఆయన నిలబడితే (తీవ్రమైన భావోద్రేకాలకు లోనయి) నమాజు చేయించలేరు" అని అన్నారు. దైవప్రవక్త (స) తిరిగి అదే విషయాన్ని ప్రస్తావిస్తూ "అబూబకర్ (రజి)కు నమాజు చేయించమని చెప్పండి" అని అన్నారు. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) తమ విజ్ఞప్తిని మళ్ళీ ప్రస్తావించారు. దైవప్రవక్త(స) మళ్ళీ అదే ఆజ్ఞ జారీ చేస్తూ "అబూబకర్ (రజి)కు నమాజు చేయించమని చెప్పండి. మీరు యూసుఫ్ (ప్రవక్త)ను పురిగొల్పడానికి ప్రయత్నించిన స్త్రీల మాదిరిగా ఉన్నారు" అని అన్నారు. దాంతో ఒక వ్యక్తి హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి)

దగ్గరికి వెళ్ళి ఈ ఆజ్ఞ విన్పించారు. హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) దైవప్రవక్త(స) జీవించి ఉండగా ప్రజలకు నాయకత్వం వహించి నమాజు చేయించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 46వ అధ్యాయం - అహ్లుల్ ఇల్మి వల్ ఫజ్లి అహఖ్ఖు బిల్ ఇమామ]

22వ అధ్యాయం - నియమిత ఇమామ్ రావడంలో ఆలస్యమైతే మరొకర్ని ఇమామ్‌గా నియమించుకోవడం

243. హజ్రత్ సహల్ బిన్ సాద్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఓసారి బనీ ఉమర్ బిన్ ఔఫ్ తెగ ప్రజల మధ్య రాజీ కుదర్చడానికి వారి దగ్గరకు వెళ్ళారు. ఆ సందర్భంలో నమాజు వేళ అయింది. అప్పుడు ముఅజ్జిన్, హజ్రత్ అబూబకర్(రజి)తో "మీరు నమాజు చేయిస్తారా? నేను తక్బీర్ (ఇఖామత్) చెబుతాను" అని అన్నాడు. దానికి హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) 'సరే, చేయిస్తాను' అని అన్నారు. ఆ తరువాత ఆయన నమాజు చేయించడం ప్రారంభించారు. ప్రజలు ఇంకా నమాజు ముగించలేదు, అంతలో దైవప్రవక్త(స) వచ్చారు. ఆయన జనాన్ని దాటుకుంటూ మొదటి పంక్తిలోకి వెళ్ళి నిల్చున్నారు.

ఆయన్ని చూసి ప్రజలు చప్పట్లు చరచి [హజ్రత్ అబూబకర్(రజి)ని] సైగ చేయడానికి ప్రయత్నించారు. కాని హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) [ఆ విషయాన్ని పట్టించుకోలేదు. ఆయన] నమాజు చేస్తున్నప్పుడు మరే విషయంపై దృష్టి సారించరు. చివరికి ప్రజలు చప్పట్లు చరచడం అధికం చేయడంతో ఆయన విషయం గమనించారు. దైవప్రవక్త(స)ను చూడగానే ఆయన (ఇమామత్ చోటు నుంచి) వెనక్కి జరగడానికి ప్రయత్నించారు. అయితే దైవప్రవక్త(స) ఆయన్ని (కదలకుండా) తన స్థానంలోనే నిలబడమని ఆదేశించారు. కాని హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) దైవప్రవక్త(స) ఆదేశం విని (ఆయన తనను అంతటి యోగ్యుడిగా గుర్తించినందుకు) రెండు చేతులెత్తి కృతజ్ఞతగా దైవాన్ని స్తుతించారు. తరువాత వెనక్కి జరిగి అందరితో పాటు సమానంగా పంక్తిలో నిల్చున్నారు.

అప్పుడు దైవప్రవక్త (స) ముందుకు వెళ్ళి నమాజు చేయించారు. నమాజు ముగిసిన తరువాత "అబూబకర్! నీ స్థానంలోనే నిలబడమని నేను ఆజ్ఞాపించినప్పటికీ నీవు అలా ఎందుకు చేయలేదు?" అని అడిగారు ఆయన. దానికి హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) "అబూ హాఫా కొడుక్కి దైవప్రవక్త(స) ముందు నిలబడేటంత శక్తి, సాహసం ఎక్కడున్నాయి" అని అన్నారు. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) ప్రజల వైపుకు తిరిగి " మీరు (అనవసరంగా) చాలా సార్లు చప్పట్లు చరిచారు. అసలీ చేత్తో శబ్దం చేయడం అనేది స్త్రీల పని. నమాజులో ఏదైనా ఊహించని విషయం జరిగితే మీరు "సుబ్‌హానల్లాహ్" అనండి చాలు. సుబ్‌హానల్లాహ్ అనగానే ఇమామ్ మీ ఉద్దేశ్యాన్ని పసిగడతారు" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 48వ అధ్యాయం - మన్ దఖల లియౌమ్మున్నాస ఫజా అల్ ఇమాముల్ అవ్వలు ఫత అఖ్ఖరల్ ఆఖిర్]

23వ అధ్యాయం - నమాజులో ఊహించని సంగతేదైనా జరిగితే ఇమామ్‌కు సూచించే పద్ధతి

244. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా ప్రవచించారు:- (నమాజులో ఊహించని పరిణామం ఏదైనా జరిగిపోతే) పురుషులు 'సుబ్‌హానల్లాహ్' అనాలి. స్త్రీలయితే చేత్తో శబ్దం చేయాలి.

[సహీహ్ బుఖారీ : 21వ ప్రకరణం - అల్ అమల్ ఫిస్సలాత్, 5వ అధ్యాయం - తస్ఫీఖున్నిసా]

24వ అధ్యాయం - నమాజులో ఏకాగ్రత, సముచిత రీతులు

245. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఈ విధంగా అన్నారు:- నేను (నమాజు చేస్తున్నప్పుడు) ఖిబ్లా వైపు మాత్రమే చూస్తానని మీరు భావిస్తున్నారా? దైవసాక్షి! మీ ఏకాగ్రత, రుకూ, సజ్దాలను గురించి కూడా నాకు తెలుసు. నేను నా వెనుకవైపు నుండి కూడా మీ చర్యలను ఓ కంట గమనిస్తుంటాను.

[సహీహ్ బుఖారీ: 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 40వ అధ్యాయం - ఇజతిల్ ఇమామిన్నాసఫీఇత్మామిస్సలాతి వజిక్రిల్ ఖిబ్ల]

246. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా సెలవిచ్చారు:- "రుకూ, సజ్దాలు, సరిగ్గా చేయండి. దైవసాక్షి! మీరు రుకూ, సజ్దాలు ఎలా చేస్తున్నారో నేను నా వెనుకవైపు నుండి అంతా గమనిస్తూ ఉంటాను."

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 88వ అధ్యాయం - అల్‌ఖుషూ ఫిస్సలాత్]

25వ అధ్యాయం - ఇమామ్‌కు ముందే రుకూ, సజ్దాలు చేయకూడదు

247. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా అన్నారు:- "(నమాజులో రుకూ, సజ్దాల సందర్భంగా) ఇమామ్‌కు ముందు తలపైకెత్తేవాడు తన తలను దేవుడు, గాడిద తలగా మార్చుతాడేమోనని భయపడడా?"లేక దైవప్రవక్త(స) ఇలా అన్నారు. " అతను తన రూపాన్ని దేవుడు, గాడిద రూపంగా మార్చుతాడేమోనని భయపడడా?"

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 53వ అధ్యాయం - ఇస్మిమఁ్రఫ అరాసహూ ఖబ్లల్ ఇమామ్]

28వ అధ్యాయం - పంక్తులను వంకరటింకరగా లేకుండా తిన్నగా ఉంచాలి

248. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా సెలవిచ్చారు:- మీ పంక్తులను (వంకరటింకరగా లేకుండా) తిన్నగా ఉంచండి. పంక్తులను తీర్చిదిద్దడం నమాజు (వ్యవస్థ)కు పరిపూర్ణతనివ్వడంలో ఒక భాగమయి ఉంది.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 74వ అధ్యాయం - ఇఖామతుస్సఫ్ఫి మిన్ తమామిస్సలాతి]

249. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా అన్నారు:- మీ పంక్తులను తిన్నగా,

సక్రమంగా ఉంచుకోండి. వినండి! మీరు నా వెనుక నిల్చున్నప్పుడు కూడా నేను మిమ్మల్ని చూడగలుగుతాను.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 71వ అధ్యాయం - తిస్వయతిస్సుఫూ ఫి ఇన్దల్ ఇఖామతి వ బాదహా]

250. హజ్రత్ నూమాన్ బిన్ బషీర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా సెలవిచ్చారు:- మీరు సర్వావస్థల్లో మీ పంక్తులను తిన్నగా, సక్రమంగా ఉంచుకోవాలి. అలా చేయకపోతే దేవుడు మీ ముఖాలను పరస్పరం వ్యతిరేకంగా మార్చివేస్తాడు (అంటే మీరు పరస్పరం విభేదించుకొని అనైక్యతకు గురవుతారు).

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 71వ అధ్యాయం - తిస్వయతిస్సుఫూఫి ఇన్దల్ ఇఖామతి వ బాదహా]

251. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఈ విధంగా ప్రవచించారు :- అజాన్ చెప్పడంలో, మొదటి పంక్తిలో చేరడంలో ఎంత పుణ్యం ఉందో ప్రజలకు గనక తెలిస్తే, ఆ అవకాశాలు లాటరీ పద్ధతి ద్వారా మాత్రమే లభిస్తాయని తెలిస్తే, మీరు తప్పకుండా పరస్పరం లాటరీ వేసుకుంటారు. అలాగే వేళ కాగానే తొలి సమయంలో నమాజు చేయడంలో ఎంత పుణ్యం ఉందో తెలిస్తే, అందులో కూడా ప్రజలు ఒకర్నొకరు మించిపోవడానికి పోటీపడతారు. అదే విధంగా ఇషా, ఫజ్ర్ (సామూహిక) నమాజులు చేయడంలో ఎంత పుణ్యం ఉందో తెలిస్తే, వాటికోసం కాళ్ళీడ్చుకుంటూ నడవవలసి వచ్చినా సరే వారు పరస్పరం పోటీపడి వస్తారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 9వ అధ్యాయం - అల్ఇస్తిహామి ఫిల్అజాన్]

29వ అధ్యాయం - నమాజులో పురుషులు తలపైకెత్తే వరకు స్త్రీలు తలపైకెత్తరాదు

252. హజ్రత్ సహల్ బిన్ సాద్ (రజి) కథనం:- కొందరు (అనుచరులు చాలీ చాలని బట్టల వల్ల) అంగవస్త్రాన్ని పిల్లల మాదిరిగా మెడలో కట్టుకొని దైవప్రవక్త(స) వెనుక నమాజు చేసేవారు. అందువల్ల పురుషులు సజ్దా నుండి తలపూర్తిగా పైకెత్తనంతవరకు స్త్రీలు కూడా సజ్దా నుండి తలపైకెత్తకూడదని దైవప్రవక్త(స) ఆజ్ఞాపించేవారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - అస్సలాత్, 6వ అధ్యాయం - ఇజాకానస్సౌబుజయ్యిఖా]

30వ అధ్యాయం - ఎలాంటి ఉపద్రవం లేదనుకుంటే స్త్రీలు సువాసన పూసుకోకుండా మస్జిద్‌కు వెళ్ళవచ్చు

253. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా అన్నారు:- మీ భార్యలు మస్జిద్‌కు వెళ్ళడానికి అనుమతి అడిగితే, వారిని నిరోధించకండి.

[సహీహ్ బుఖారీ : 67వ ప్రకరణం - నికాహ్, 116వ అధ్యాయం - ఇస్తీజానిల్ మర్అతిజౌజహా ఫిల్ ఖురూజీ ఇలల్ మస్జిద్]

254. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం:- హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) భార్యలలో ఒకరు ఫజ్ర్, ఇషా ల సామూహిక నమాజులు చేయడానికి మస్జిద్‌కు వెళ్ళేవారు. "స్త్రీలు మస్జిద్‌కు వెళ్ళడాన్ని హజ్రత్

ఉమర్ (రజి) ఇష్టపడరని, ఈ విషయంలో ఆయన ఎంతో అభిమానం గల వ్యక్తి అని తెలిసి కూడా మీరు ఇంటి నుండి బయటికి ఎందుకు వెళ్తున్నారు?'' అని ఆమెను ఒకరు అడిగారు. దానికామె "అయితే ఉమర్ (రజి) నన్నెందుకు నిరోధించడం లేదు?'' అని ఎదురు ప్రశ్నవేశారు. "ఎందుకంటే దేవుని దాసీలను దేవుని ఆలయానికి వెళ్ళడాన్ని నిరోధించకండని దైవప్రవక్త(స) అన్నారు. ఈ ప్రవచనమే మిమ్మల్ని నిరోధించకుండా ఆయనకు అడ్డుతగిలింది'' అని అన్నాడు ఆ వ్యక్తి.

[సహీహ్ బుఖారీ : 11వ ప్రకరణం - జుమా, 13వ అధ్యాయం - హద్దసనా యూసుఫు బిన్ మూసా]

255. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- (ఈనాడు) స్త్రీలు (రకరకాల ఫ్యాషన్లతో) తమల్ని తాము (సింగారించుకొని) ఎలా రూపొందించుకున్నారో దైవప్రవక్త(స) గనక చూస్తే, బనీ ఇస్రాయీల్ మహిళలు ఎలా నిరోధించబడ్డారో అలా స్త్రీలను ఆయన మస్జిద్‌కు వెళ్ళకుండా నిరోధించేవారు.

[సహీహ్ బుఖారీ: 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 163వ అధ్యాయం - ఖురూజిన్నిసాయి ఇలల్ మసాజిద్]

31వ అధ్యాయం - అలజడి రేగే ప్రమాదం ఉంటే నమాజులో ఖుర్‌ఆన్ బిగ్గరగా పఠించకూడదు

256. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అబ్బాస్ (రజి) కథనం:- "మీ నమాజు (లో ఖుర్‌ఆన్ సూక్తులు) మరీ బిగ్గరగా గాని, మరీ మెల్లగా గాని పఠించకండి'' అనే ఖుర్‌ఆన్ సూక్తి (17:110) దైవప్రవక్త(స) మక్కాలో (తమ ఇంట్లో) రహస్యంగా నమాజు చేస్తుండిన రోజుల్లో అవతరించింది. ఆ కాలంలో ఖుర్‌ఆన్ బిగ్గరగా పఠిస్తే బహుదైవారాధకులు విని ఖుర్‌ఆన్‌ని, ఖుర్‌ఆన్‌ని అవతరింపజేసేవాడ్ని, ఖుర్‌ఆన్ తెచ్చేవాడ్ని నానా మాటలతో దూషించేవారు. ఈ కారణంగా "నమాజులో ఖుర్‌ఆన్ సూక్తుల్ని బహుదైవారాధకులు వినగలిగే అంత బిగ్గరగా గాని, (ఇమామ్ వెనుక నిల్చునే) అనుచరులకు సయితం వినపడనంత మెల్లిగాగాని పఠించకుండా మధ్యేమార్గాన్ని అవలంబించండి'' అని దేవుడు ఆజ్ఞాపించాడు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 97వ ప్రకరణం - తౌహీద్, 34వ అధ్యాయం]

32వ అధ్యాయం - దివ్యఖుర్‌ఆన్‌ని శ్రద్ధగా ఆలకించ[illegible]

[illegible] హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) కథనం:- హజ్రత్ జిబ్రయీ[illegible] (అలైహి) వహీ తెచ్చి విన్పిస్తున్నప్పుడు దైవప్రవక్త(స) తమ నాలుక, పెదాలను కదిలించేవారు. దాని [illegible]ల్ల ఆయనకు బాధ కలిగేది. ఈ సంగతి ఆయన ముఖకవళికలను బట్టి తెలిసేది. అందువల్ల దేవు[illegible] ఖియామా సూరాలో "ప్రవక్తా! ఈ వహీని జ్ఞాపకముంచుకోవడానికి వడివడిగా నాలుక తిప్పకు. దాన్ని [illegible] గుర్తు చేయించడం, నీ చేత చదివించడం మా పని. అంచేత మేము పఠిస్తున్నప్పుడు నీవు దా[illegible] శ్రద్ధగా ఆలకిస్తూ ఉండు చాలు. ఆ తరువాత దాని భావం తెలియజేయడం కూడా మ[illegible]్యతే'' (75:16-19) అనే సూక్తుల్ని అవతరింపజేశాడు. అప్పటి నుంచి హజ్రత్ జిబ్రయీల్ (అలైహి) (వహీ తీసుకొని) వచ్చినప్పుడల్లా దైవప్రవక్త(స) తలవంచి శ్రద్ధగా ఆలకించేవారు. జిబ్రయీల్ (అలైహి) వెళ్ళిపోయిన తరువాత ఆయన దాన్ని దేవుని వాగ్దానం ప్రకారం పఠించేవారు (అంటే హజ్రత్ జిబ్రయీల్ (అలైహి) నోట ఒక్కసారి వినగానే ఆయనకు ఇక ఎల్లప్పుడూ గుర్తుండిపోతుందన్న[illegible]ట.)

[సహీహ్ బుఖారీ : 25వ ప్రకరణం - అత్తఫ్సీర్, 75వ సూరా - అల్ ఖియామ: 2వ అధ్యాయం]

258. "ఈ వహీని గుర్తుంచుకోవడానికి వడివడిగా నాలుక తిప్పకు" అనే దైవాజ్ఞ అవతరణ గురించి హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) తెలియజేస్తూ "దైవసందేశం అవతరిస్తున్నప్పుడు దైవప్రవక్త (స) దాన్ని గుర్తుంచుకోవడానికి నాలుకను వడివడిగా తిప్పుతూ చాలా ఇబ్బంది పడేవారు" అని అన్నారు. ఆ తరువాత ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) "దైవప్రవక్త(స) తమ నాలుకను ఎలా తిప్పారో అలా నా నాలుకను, పెదవుల్ని తిప్పి చూపుతాను" అని అన్నారు.

హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ ద్వారా ఈ హదీసును ఉటంకించిన హజ్రత్ సయీద్ బిన్ జుబైర్ ఇలా అన్నారు: హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) ఎలా తన పెదవుల్ని కదిపారో నేను మీకు కదిపి చూపుతాను. తరువాత ఆయన (రహ్మాలై) తన పెదవులను తిప్పి చూపారు.

అందువల్ల దేవుడు "ప్రవక్తా! ఈ వహీని గుర్తుంచుకోవడానికి వడివడిగా నాలుక తిప్పకు. దాన్ని గుర్తు చేయించడం, నీ చేత చదివించడం మా పని. అంచేత మేము పఠిస్తున్నప్పుడు నీవు దాన్ని చెవి యొగ్గి విను చాలు. ఆ తరువాత దాని భావం తెలియజేయడం కూడా మా బాధ్యతే" అనే సూక్తుల్ని అవతరింపజేశాడు. ఈ ఆజ్ఞ వచ్చిన తరువాత దైవప్రవక్త(స) పరిస్థితి మారిపోయింది. హజ్రత్ జిబ్రయీల్ (అలైహి) దైవసందేశం తెచ్చినప్పుడల్లా దైవప్రవక్త(స) దాన్ని చెవి యొగ్గి వినేవారు. జిబ్రయీల్ (అలైహి) వెళ్ళిపోయిన తరువాత ఆయన ఆ సూక్తుల్ని జిబ్రయీల్ దూత (అలైహి) పఠించినట్లు పఠించేవారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 1వ ప్రకరణం - వహీ, 4వ అధ్యాయం - హద్దసనా మూసా బిన్ ఇస్మాయీల్]

33వ అధ్యాయం - ఫజ్ర్ నమాజ్‌లో బిగ్గరగా ఖుర్‌ఆన్ పారాయణం - జిన్నులకు ఖుర్‌ఆన్ బోధ

259. హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఓ సారి కొందరు అనుచరుల్ని వెంట బెట్టుకొని అకాజ్ (ప్రాంతానికి) బయలుదేరారు. ఇది ఆకాశంలో అగ్నిజ్వాలలు షైతానుల్ని (దుష్టశక్తుల్ని) తరిమివేస్తూ వారికి దివ్య లోకాల సమాచారం అందకుండా ద్వారాలు మూసివేయబడిన నాటి సంగతి. షైతానులు (దివ్యలోకాల సమాచారం సేకరించలేక నిరాశతో) వెనుదిరిగి తమ మిత్రమూక దగ్గరికి వచ్చినప్పుడు "ఏమయింది మీకు (ఉత్త చేతులతో వచ్చారు)?" అని అడిగింది ఆ మిత్రమూక. దానికి వారు "మా మీద అగ్నిజ్వాలలు కురిపించబడ్డాయి, దివ్యలోకాల మాటలు విననీయకుండా మనల్ని నిరోధించడం జరిగింది" అని సమాధానమిచ్చారు. "మనం వార్తలు సయితం వినకుండా నిరోధించబడ్డాం అంటే, దానికి కారణం ఏదో కొత్త సంఘటనే జరిగిందన్నమాట. అందువల్ల మనం నేల నాలుగు చెరగులా తిరిగి, దివ్యలోకాల వార్తలు విననీయకుండా మనకు అడ్డుపడిన విషయం ఏమిటో అన్వేషించాలి" అన్నారు వారి మిత్రులు.

(దాని ప్రకారం జిన్నులు ప్రపంచం నలుమూలలా వ్యాపించారు.) ఒక బృందం తహామా (ప్రాంతం)లో పర్యటిస్తూ, అకాజ్ బజారుకు బయలుదేరి దారిలో నఖ్లా (ప్రదేశం)లో ఆగిన దైవప్రవక్త(స) దగ్గరికి చేరుకున్నది. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) ఫజ్ర్ నమాజ్ చేయసాగారు. జిన్నులు ఆయన నోట దివ్యఖుర్‌ఆన్ విని "దైవసాక్షి! దివ్యలోకాల మాటలు విననీయకుండా మనకు అడ్డుగా

నిలిచిన విషయం ఇదే'' అని అన్నారు. ఆ తరువాత వారు అక్కడ్నుంచి తమ జాతి దగ్గరకు చేరుకొని "(సోదరులారా!) ఈ రోజు మేము అద్భుతమైన ఖుర్ఆన్ వాణి విన్నాము. అది (మనల్ని) రుజుమార్గం వైపుకు ఆహ్వానిస్తోంది. అందువల్ల మేము దాన్ని విశ్వసించాము. ఇక నుండి మేము మా(నిజ) ప్రభువుకు ఎవరినీ సాటి కల్పించము'' అని అన్నారు.

ఈ సందర్భంలోనే దేవుడు మహాప్రవక్త(స)పై "జిన్ సూరా (అధ్యాయం)'' అవతరింపజేశాడు. ఇది జిన్ సూరాలో "ఖుల్ ఊహియ ఇలయ్య అన్న హుస్తమఅ నఫ్రుఁమినల్ జిన్ని'' నుండి మొదలవుతుంది. ఇందులో జిన్నులకు సంబంధించిన విషయాలు అవతరించాయి.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 105 వ అధ్యాయం - అల్‌జహ్రి బిఖిరాఅతి సలాతిల్ ఫజ్ర్]

34వ అధ్యాయం - జుహ్ర్, అస్ర్ నమాజుల్లో ఖుర్ఆన్ పఠనం గురించి

260. హజ్రత్ అబూ ఖతాదా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (స) జుహ్ర్ నమాజ్ మొదటి రెండు రకాతులలో ఫాతిహా సూరా, ఆ తరువాత (ఒక్కొక్క రకాతులో ఒక సూరా చొప్పున) రెండు సూరాలు పఠించేవారు. మొదటి రకాతులో సుదీర్ఘ పారాయణం, రెండవ రకాతులో సంక్షిప్త పారాయణం చేసేవారు. ఒక్కోసారి ఒకటీ అరా సూక్తి (ఆయత్) మాకూ వినిపిస్తుండేది. అస్ర్ నమాజ్‌లో మొదటి రెండు రకాతులలో (ప్రతి రకాతులో) ఫాతిహా సూరా, ఆ తరువాత మరేదైనా ఒక సూరా పఠించేవారు. మొదటి రకాతులో మటుకు సుదీర్ఘ పారాయణం చేసేవారు. అలాగే ఫజ్ర్ నమాజులో కూడా మొదటి రకాతులో సుదీర్ఘ పారాయణం, రెండవ రకాతులో సంక్షిప్త పారాయణం చేసేవారు.

[సహీహ్ బుఖారీ: 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 96వ అధ్యాయం - అల్ ఖిరాఅతి ఫిజ్జుహ్ర్]

261. హజ్రత్ జాబిర్ బిన్ సమురా (రజి) కథనం:- కూఫా ప్రజలు (ఖలీఫా) హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) దగ్గర హజ్రత్ సాద్ (రజి)ని గురించి ఫిర్యాదు చేశారు. అప్పుడు హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) హజ్రత్ సాద్ (రజి)ని (గవర్నర్ పదవి నుంచి) తొలగించి, హజ్రత్ అమ్మార్ (రజి)ను కూఫా పాలకునిగా నియమించారు. కూఫా ప్రజలు చేసిన ఫిర్యాదులో హజ్రత్ సాద్ (రజి) నమాజ్ సరిగ్గా చేయించరనే విషయం కూడా ఉంది.

అందువల్ల హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) హజ్రత్ సాద్ (రజి)ని పిలిపించి "అబూ ఇస్‌హాఖ్! మీరు సరిగ్గా నమాజు చేయించడం లేదని వీరు ఆరోపిస్తున్నారు (దీనికి మీ సమాధానం ఏమిటి?)'' అని అడిగారు. హజ్రత్ సాద్ (రజి) సమాధానమిస్తూ "దైవసాక్షిగా చెబుతున్నాను. దైవప్రవక్త(స) ఏ విధంగా నమాజు చేయించేవారో నేను అదే విధంగా నమాజు చేయిస్తున్నాను. అందులో నేను ఎలాంటి లోటు రానివ్వడం లేదు. ఇషా నమాజు చేయిస్తున్నప్పుడు నేను మొదటి రెండు రకాతులలో సుదీర్ఘ పారాయణం, ఆ తరువాతి రెండు రకాతులలో సంక్షిప్త పారాయణం చేస్తున్నాను'' అని అన్నారు. హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) ఈ మాట విని "అబూ ఇస్‌హాఖ్! నేను మీ నుండి ఇలాంటి సమాధానమే ఆశించాను'' అని అన్నారు.

ఆ తరువాత హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) హజ్రత్ సాద్ (రజి)పై వచ్చిన ఆరోపణలను గురించి విచారించడానికి ఆయన వెంట ఒక వ్యక్తిని లేదా కొందరు వ్యక్తులను కూఫా పంపించారు. ఆ వ్యక్తులు

కూఫాలోని ప్రతి మస్జిద్‌కు వెళ్ళి ప్రజలను విచారించారు. ప్రజలంతా హజ్రత్ సాద్ (రజి) గుణగణాలను ప్రశంసించారు. అయితే బనీ అబస్ పేట మస్జిద్‌లో (అబూ సాదా) ఉసామా బిన్ ఖతాదా అనే ఒక వ్యక్తి లేచి "మీరు మమ్మల్ని ప్రమాణం చేసి చెప్పమంటున్నారు గనక అసలు విషయం చెబుతున్నాను. హజ్రత్ సాద్ (రజి) సైనిక దళాలతో కలసి అసలు యుద్ధానికే పోరు. యుద్ధసొత్తు (మాలెగనీమత్)ను సమానంగా పంచరు. అలాగే వ్యవహార విచారణ చేస్తున్నప్పుడు న్యాయంగా తీర్పివ్వరు (పక్షపాతం వహిస్తారు)" అని అన్నారు.

ఈ మాటలకు హజ్రత్ సాద్ (రజి) (నిర్ఘాంతపోయి) "దేవదేవ! ఎంత దారుణం! ఈ ఆరోపణలను గురించి నిజానిజాలు తెలుసుకోవాలంటే నా దగ్గర ఒకే ఒక మార్గం ఉంది. నేను దేవుడ్ని ప్రార్థించి ఇతనికి మూడు శాపాలు పెడ్తాను. (ఇతను సత్యవంతుడయితే ఈ శాపాలకు గురికాకుండా ఉంటాడు)" అని అన్నారు. ఆ తరువాత "దేవా! నీ ఈ దాసుడు గనక అబద్ధాలకోరు అయి, పేరు ప్రతిష్ఠల కోసం ప్రాకులాడుతూ ప్రదర్శనా బుద్ధితో నా మీద ఇలాంటి అభాండాలు వేస్తుంటే ఇతనికి (1) సుదీర్ఘ వయస్సు ప్రసాదించు (2) దీర్ఘకాలంగా దారిద్ర్యంలో మగ్గి ఉండేలా చెయ్యి (3) ఇంకా ఇతన్ని పరీక్షలకు గురి చెయ్యి" అని ప్రార్థించారు ఆయన.

ఉల్లేఖకుని కథనం ప్రకారం ఆ తరువాత ఆ వ్యక్తిని అతని పరిస్థితి ఏమిటని అడిగినప్పుడు "ఏమని చెప్పను! నేను పరమ దౌర్భాగ్యుడ్ని, కష్టాలలో చిక్కుకున్న ముసలివాడ్ని. నాకు సాద్ (రజి) గారి శాపం తగిలింది" అని సమాధానమిచ్చేవాడు. హదీసు ఉల్లేఖకులలో అబ్దుల్ మాలిక్ (రహ్మాలై) అనే ఒక ఉల్లేఖకుడు ఇలా తెలియజేస్తున్నారు - "ఈ సంఘటన జరిగిన కొన్నేళ్లకు నేనా వ్యక్తిని చూశాను. అప్పుడతను బాగా ముసలివాడయిపోయాడు. కనుబొమలు వ్రేలాడిపోయి అతని కళ్ళ మీద పడ్డాయి. దారిలో నిల్చొని వచ్చేపోయే అమ్మాయిలను అల్లరిపెడ్తూ, వారి చేత శాపనార్థాలు పెట్టించుకునేవాడు".

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 95వ అధ్యాయం - వుజూ బిల్ ఖిరాతి లిల్ ఇమామి వల్ మామూమి ఫిస్సలాతి కుల్లిహా]

35వ అధ్యాయం - ఫజ్ర్, మగ్రిబ్ నమాజుల్లో ఖుర్ఆన్ పఠనం గురించి

262. హజ్రత్ అబూ బర్జా(రజి) కథనం:- మాలో ప్రతి వ్యక్తీ తన సహచరుడ్ని గుర్తు పట్టగలిగే అంత వెలుతురు వచ్చిన సమయంలో దైవప్రవక్త(స) ఫజ్ర్ నమాజు చేసేవారు. (ఈ నమాజులో) ఆయన అరవై నుండి వంద సూక్తుల దాకా ఖుర్ఆన్ పఠించేవారు. జుహర్ నమాజు సూర్యుడు నడి నెత్తిమీది నుండి కొంచెం వాలిన తరువాత, అస్ర్ నమాజు (నమాజు ముగించి) ఒక వ్యక్తి మదీనా పట్టణంలో ఈ చివరి నుండి ఆ చివరి వరకు నడచి వెళ్ళినా సూర్యుడు ఇంకా ప్రకాశిస్తూనే ఉండే వేళలో చేసేవారు. పోతే ఇషా నమాజు కోసం రాత్రి మూడింట ఒక వంతు గడచిపోయినా తప్పు లేదని భావించేవారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 9వ ప్రకరణం - మవాఖియతుస్సలా - 11వ అధ్యాయం - వఖ్తిజ్జుహ్రి ఇన్దజ్జవాల్]

263. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అబ్బాస్ (రజి) కథనం:- నేను "వల్ ముర్సలాతి ఉర్ఫా" అనే సూరా పఠిస్తుంటే హజ్రత్ ఉమ్ముల్ ఫజల్ (రజి) విని ఇలా అన్నారు: "బాబూ! నువ్వీ సూరా పఠిస్తుంటే నాకో

విషయం గుర్తొస్తోంది. దైవప్రవక్త(స) నోట నేను చివరిసారిగా విన్న సూరా ఇదే. దైవప్రవక్త(స) దీన్ని మగ్రిబ్ నమాజులో పఠించారు.''

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 98వ అధ్యాయం - అల్‌ఖిరాతి ఫిల్ మగ్రిబ్]

264. హజ్రత్ జుబైర్ బిన్ ముత్ఇమ్ (రజి) కథనం:- నేను మగ్రిబ్ నమాజులో దైవప్రవక్త(స) 'అత్తూర్' సూరా పఠిస్తుండగా విన్నాను.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 99వ అధ్యాయం - అల్‌జహ్రి ఫిల్ మగ్రిబ్]

36వ అధ్యాయం - ఇషా నమాజులో ఖుర్‌ఆన్ పఠనం గురించి

265. హజ్రత్ బరా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఒకసారి ప్రయాణావస్థలో ఉన్నప్పుడు ఇషా నమాజుకు చెందిన (మొదటి రెండు రకాతులలో) ఒక రకాతులో "వత్తీని వజ్జైతూన్" అనే సూరా పఠించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 100వ అధ్యాయం - అల్‌జహ్రి ఫిల్ ఇషా]

266. హజ్రత్ జాబిర్ బిన్ అబ్దుల్లా (రజి) కథనం:- హజ్రత్ ముఆజ్ బిన్ జబల్ (రజి) దైవప్రవక్త(స) వెనుక (ఇషా) నమాజు చేసి (ఇంటికి) వెళ్ళిపోయేవారు. వెళ్ళి తన తెగవారికి (ఇషా) నమాజు చేయించేవారు. ఒకసారి ఆయన (ఇషా) నమాజులో 'బఖరా' సూరా పఠించారు. అప్పుడు ఒక వ్యక్తి పంక్తి నుండి వేరయిపోయి విడిగా సంక్షిప్త నమాజు చేసి వెళ్ళిపోయాడు. హజ్రత్ ముఆజ్ (రజి)కు అతను చేసిన పని తెలిసి "నిస్సందేహంగా అతను కపట విశ్వాసి" అని అన్నారు.

హజ్రత్ ముఆజ్(రజి) తనను కపట విశ్వాసి అన్నారని తెలుసుకున్న ఆ వ్యక్తి దైవప్రవక్త(స) సన్నిధికి వెళ్ళి "దైవప్రవక్తా! మేము కూలినాలి చేసి బ్రతికే శ్రమ జీవులం. (పగలల్లా) ఒంటెల సహాయంతో నీళ్ళు తోడి మోసుకెళ్ళి పోస్తుంటాము. కాని హజ్రత్ ముఆజ్(రజి) గత రాత్రి (ఇషా) నమాజులో బఖరా సూరా (పూర్తిగా) పఠించారు. దాంతో నేను పంక్తి నుండి వేరయి ఒంటరిగా సంక్షిప్త నమాజు చేసుకొని వెళ్ళిపోయాను. దానిపై హజ్రత్ ముఆజ్ (రజి) నన్ను కపట విశ్వాసి అంటున్నారు'' అని ఫిర్యాదు చేశాడు. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) హజ్రత్ ముఆజ్ (రజి)ని పిలిచి "ఏమిటీ నీ సంగతి? జనాన్ని చిక్కుల్లో పడవేసి ధర్మం పట్ల వారికి వెగటు కలిగించదలిచావా?'' అని అన్నారు. ఈ మాట ఆయన మూడుసార్లు అన్నారు. ఆ తరువాత "వష్షమ్సి వజ్జుహాహా, సబ్బిహిస్మ రబ్బికల్ ఆలా'' లాంటి (చిన్న) సూరాలు (సామూహిక నమాజులో) పఠిస్తూ ఉండు'' అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 78వ ప్రకరణం - అల్ ఆదాబ్, 73వ అధ్యాయం - మల్లమ్ యర్ కఫార మన్‌ఖాల జాలిక ముతావలన్ అల్‌జాహిలన్]

37వ అధ్యాయం - ఇమామ్ ప్రజలకు భారం అన్పించని నమాజు చేయించాలి

267. హజ్రత్ అబూ మస్‌వూద్ అన్సారీ (రజి) కథనం:- ఒక వ్యక్తి దైవప్రవక్త(స) సన్నిధికి వచ్చి "దైవప్రవక్తా! ఒక వ్యక్తి (సామూహిక నమాజులో) సుదీర్ఘ పారాయణం చేస్తుంటాడు. దాని వల్ల నేను ఫజ్ర్ వేళ సామూహిక నమాజులో పాల్గొనలేకపోతున్నాను'' అని ఫిర్యాదు చేశాడు. అప్పుడు దైవప్రవక్త

(స) ప్రజలను సంబోధిస్తూ "జనులారా! మీలో కొందరు ఇతరుల్ని ధర్మం పట్ల వెగటు కలిగించేవారు కూడా ఉన్నారు. అయితే ఒక విషయం గుర్తుంచుకోండి. మీలో ఇమామత్ (నమాజులో నాయకత్వం) బాధ్యతలు నిర్వహించేవారు నమాజ్‌ని క్లుప్తంగా చేయించాలి. ఎందుకంటే ఇమామ్ వెనుక నమాజు చేసేవారిలో వృద్ధులు, బలహీనులు, శ్రమజీవులు కూడా ఉంటారు" అని హితబోధ చేశారు. అప్పుడాయన ఇదివరకెన్నడూ లేనంత ఆగ్రహోదగ్రులయి పోవడం నేను చూశాను.

[సహీహ్ బుఖారీ : 93వ ప్రకరణం - అహ్కామ్, 13వ అధ్యాయం - హల్ యఖ్ జిల్ హాకమ్ అవ్ యఫ్తీ వహువ గజబాన్]

268. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు :- "నమాజుకు వచ్చే వారిలో బలహీనులు, వ్యాధిగ్రస్తులు, వృద్ధులు కూడా ఉంటారు. అందువల్ల ఇతరులకు నాయకత్వం వహించి నమాజు చేయించే వ్యక్తి (ఎవరికీ భారం అన్పించకుండా) సంక్షిప్తంగా నమాజు చేయించాలి. అతను ఒంటరిగా నమాజు చేసుకుంటున్నప్పుడు కావాలనుకుంటే ఎంత సుదీర్ఘంగానైనా నమాజు చేసుకోవచ్చు".

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 62వ అధ్యాయం - ఇజాసల్లాలినఫ్సిహీ ఫల్ యుతవ్విల్ మాషా]

269. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) సంక్షిప్తంగా నమాజు చేయించేవారు. కాని అన్ని విధాలా ఆ నమాజు సంపూర్ణంగా ఉండేది.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 64వ అధ్యాయం - అల్ ఏజాజి ఫిస్సలాతి వ ఇక్మాలిహా]

270. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఎంతో సంక్షిప్తంగా సంపూర్ణంగా నమాజు చేయించేవారు. ఆ విధంగా మరెవరూ నమాజు చేయించడాన్ని నేను చూడలేదు. దైవప్రవక్త(స) ఎవరి బిడ్డయినా ఏడుస్తూ ఉండటం వింటే చాలు, ఆ బిడ్డ తల్లి ఎక్కడ కంగారుపడుతుందోనన్న భయంతో వెంటనే నమాజును మరింత సంక్షిప్తం చేసేవారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 65వ అధ్యాయం - మన అఖఫ్ఫస్సలాత ఇన్ద బుకాయిస్సబియ్యి]

271. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా ప్రవచించారు:- "నేను సుదీర్ఘ నమాజు చేయించాలని మొదట అనుకునేవాడ్ని. కాని ఆ తరువాత ఏదయినా బిడ్డ ఏడ్పు వినపడగానే దాన్ని సంక్షిప్తం చేస్తాను. బిడ్డ ఏడ్పు వల్ల ఆ బిడ్డ తల్లి కంగారుపడుతుందని నాకు తెలుసు."

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 65వ అధ్యాయం - మన్‌అఖఫ్ఫస్సలాత ఇన్ద బుకాయిస్సబియ్యి]

38వ అధ్యాయం - నమాజులో సంతులనం, సంక్షిప్తం పాటించాలి

272. హజ్రత్ బరా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (స) నమాజులో ఖియాం (నిలబడే పద్ధతి),ఖాయిదా (కూర్చునే పద్ధతి) తప్ప రుకూ (వంగటం), సజ్దా (సాష్టాంగపడటం), రెండు సజ్దాల మధ్య జల్సా (విరామ) స్థితి, రుకూ నుండి లేచి నిలబడే విరామం (ఖౌమా) వంటి అంశాలన్నిటి విషయంలో పాటించే సమయం సమానంగా ఉంటుంది.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 121వ అధ్యాయం - హద్ది ఇత్మామి రుకూయి వల్ ఏతెదాల్...]

273. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) మాకు నాయకత్వం వహించి నమాజు చేయించడం

నేను చూశాను. అందువల్ల నేను మీకు నాయకత్వం వహించి అలాంటి నమాజునే చేయిస్తాను. అందులో ఎలాంటి కొరతా చేయను.

హదీసు ఉల్లేఖకుడు హజ్రత్ సాబిత్ (రహ్మాలై) ఇలా తెలియజేస్తున్నారు:- నమాజులో మీరు చేయనటువంటి ఒక పని హజ్రత్ అనస్ (రజి) చేయడం నేను చూశాను. ఆయన రుకూ నుండి లేచి చాలాసేపు నిల్చుంటారు. చూసేవారికి ఆయన సజ్దా చేయడం మరచిపోయారా అన్పిస్తుంది. అలాగే రెండు సజ్దాల మధ్య విరామ విషయంలో కూడా చూసేవారికి ఆయన రెండవ సజ్దా చేయడం మరచిపోయారా అన్పించేలా సుదీర్ఘ విరామం పాటిస్తారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 140 వ అధ్యాయం - అల్‌మక్సిబైనస్సుజ్దతైన్]

39వ అధ్యాయం - ఇమామ్‌కు ముందు ఏ పనీ చేయకూడదు

274. హజ్రత్ బరాబిన్ ఆజిబ్ (రజి) కథనం:- మేము దైవప్రవక్త(స) వెనుక నమాజు చేస్తున్న సమయంలో ఆయన 'సమిఅల్లా హులిమన్ హమిదః' అని అన్నప్పుడు, ఆ తరువాత ఆయన తన నుదుటిని నేల మీద ఆనించనంతవరకు మాలో ఏ ఒక్కడూ నడుము వంచే వాడు కాదు (అంటే సజ్దా స్థితిలోకి పోవడానికి ప్రయత్నించేవాడు కాదన్న మాట).

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 133వ అధ్యాయం - అస్సుజూది అలా సబ్అతి ఆజుం]

42వ అధ్యాయం - రుకూ, సజ్దాలలో పఠించవలసిన విషయాలు

275. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) రుకూ, సజ్దాలలో సాధారణంగా "సుబ్‌హానకల్లాహుమ్మ రబ్బనా వబిహమ్దిక అల్లాహుమ్మగ్ ఫిర్లీ" అనే మాటలు ఉచ్చరిస్తారు. ఈ విధంగా ఆయన ఖుర్ఆన్ ఆజ్ఞ ప్రకారం ఆచరించేవారు.★

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 139వ అధ్యాయం - అత్తస్బీహి వద్దు ఆఫిస్సుజూద్]

44వ అధ్యాయం - సజ్దాలో పాటించవలసిన, పాటించకూడని విషయాలు

276. హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) కథనం:- సజ్దా చేస్తున్నప్పుడు ఏడు అవయవాలు నేలమీద ఆనించాలని, శిరోజాలు, వస్త్రాలు దగ్గరికి లాక్కోరాదని దైవప్రవక్త(స)కు ఆజ్ఞ అయింది. ఆ ఏడు అవయవాలు ఇవి - (1) నుదురు, (2) రెండు (అర) చేతులు, (3) రెండు మోకాళ్ళు, (4) రెండు కాళ్ళు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 133వ అధ్యాయం - అస్సుజూది అలా సబ్ అతి ఆజుం]

46వ అధ్యాయం - సజ్దాలో మధ్యేమార్గం సరైన పద్ధతి

277. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ మాలిక్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) సజ్దా స్థితిలో తమ రెండు చేతులు,

---

★ దివ్యఖుర్ఆన్‌లో "ఫసబ్బిహ్ బిహమ్ది రబ్బిక వస్తగ్ ఫిర్హు" (నీ ప్రభువు స్తోత్రంతో పాటు ఆయన పేరును స్మరించు, ఆయన సన్నిధిలో పాప మన్నింపు వేడుకో) అని ఉంది. (110:3)

రెండు ప్రక్కటెముకల మధ్య ఎంత ఎడం ఉంచే వారంటే, ఆ స్థితిలో ఆయన చంకల తెల్లదనం కన్పించేది.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - అస్సలాత్, 27వ అధ్యాయం - యుబ్దీ జబ్ఐహి వయుజాఫీ ఫిస్సుజూద్]

47వ అధ్యాయం - 'సుత్రా' ఆవశ్యకత

278. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం:- పండుగరోజు దైవప్రవక్త(స) నమాజు కోసం (ఊరు) వెలుపలికి వెళ్ళినప్పుడు ఆయన ఆజ్ఞతో ఆయన ముందు ఒక బల్లెం పాతడం జరిగేది. దాని ఆసరాతో దైవప్రవక్త(స) నమాజు చేసేవారు. మిగిలిన వారంతా ఆయన వెనుక ఉండేవారు. ప్రయాణావస్థలో కూడా దైవప్రవక్త(స) ఇలాగే (బల్లెం పాతి దాని ముందు నమాజు) చేసేవారు. ఈ కారణంగానే (ఇతర) నాయకులు (కూడా) ఇదే పద్ధతి అవలంబించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 90వ అధ్యాయం - సుత్రతుల్ ఇమామి సుత్రతు మన్ ఖల్ఫ]

279. హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) తన ఒంటెను ఎదురుగా కూర్చోబెట్టి దాని ఆసరాతో నమాజు చేసేవారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 98వ అధ్యాయం - అస్సలాతు ఇలర్రాహిలతి వల్ బయీరి వష్షజర్ వ ర్రజుల్]

280. హజ్రత్ అబూ హుజైఫా (రజి) కథనం:- నేనొకసారి హజ్రత్ బిలాల్ (రజి) అజాన్ చెబుతుంటే విన్నాను. ఆయన అజాన్ చెబుతున్నప్పుడు ముఖాన్ని అటూ ఇటూ తిప్పేవారు. ఆయనతో పాటు నేను కూడా ఆయన ముఖం ఎటు తిప్పితే అటు చూసేవాడ్ని.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 19వ అధ్యాయం - హల్ యతతబ్బవుల్ ముఅజ్జిను ఫాహుహా హునా వహాహునా]

281. హజ్రత్ అబూ హుజైఫా (రజి) కథనం:- నేనొకసారి (మక్కాలో) దైవప్రవక్త(స) ఎర్ర చర్మపు గుడారంలో కూర్చొని ఉండటం చూశాను. అప్పుడు హజ్రత్ బిలాల్ (రజి) దైవప్రవక్త(స) వుజూ చేయగా మిగిలిపోయిన నీటిని తీసుకు వచ్చారు. ఆ నీటి కోసం జనం ఎగబడ్డారు. ఎవరికి ఏ కొద్దిపాటి నీరు దొరికినా ఆ నీటిని ముఖం మీద పులుముకునేవారు. ఏ మాత్రం నీళ్ళు దొరకని వాళ్ళు తమ స్నేహితుల తడి చేతుల్ని తీసుకొని ముఖానికి రాసుకునేవారు.

ఆ తరువాత చూస్తే హజ్రత్ బిలాల్ (రజి) ఒక ఈటెను నేలమీద పాతారు. దైవప్రవక్త(స) అరుణ వస్త్రాలు ధరించి, క్రిందికి వ్రేలాడుతున్న అంగవస్త్రాన్ని మడిమలపైకెత్తి పట్టుకొని బయటికి వచ్చారు. అలా వచ్చి ఈటె ముందు నిల్చొని రెండు రకాతులు నమాజు చేయించారు. ఆ తరువాత చూస్తే ఈటె అవతలి వైపు నుండి ప్రజలు, పశువులు నడచిపోవడం కన్పించింది.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 17వ అధ్యాయం - అస్సలాతి ఫిస్సౌబిల్ అహ్మర్]

282. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అబ్బాస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఓసారి 'మినా' ప్రాంతంలో ఎలాంటి ఆసరా లేకుండానే (అరు బయట మైదానంలో) నమాజు చేయసాగారు. నేను గాడిద మీద

ముందువైపు నుంచి వచ్చి దిగాను. గాడిదను మేయడానికి వదిలేసి నేను పంక్తి ముందు నుంచి నడచివెళ్ళి నమాజీల సమూహంలో చేరిపోయాను. అది నేను నవ యౌవనంలో అడుగు పెడుతుండిన కాలం. (అయినప్పటికీ) దైవప్రవక్త(స) నేను చేసిన ఈ పనిని విమర్శించలేదు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 3వ ప్రకరణం - అల్ ఇల్మ్, 18వ అధ్యాయం - మతాయసిహ్హు సిమావుస్సగీర్]

48వ అధ్యాయం - నమాజు చేస్తున్న వారి ముందు నుండి వెళ్ళకూడదు

283. హజ్రత్ అబూ సాలిహ్ సమ్మాన్ (రహ్మాలై) కథనం:- హజ్రత్ అబూ సయీద్ ఖుదరీ (రజి) ఓసారి శుక్రవారం నాడు జనావాసానికి దూరంగా వెళ్ళి ఒక వస్తువుని ఆసరాగా చేసుకొని ఒంటరిగా నమాజు చేస్తుంటే నేను చూశాను. అంతలో అబూ ముయీత్ సంతానంలో ఒక యువకుడు ఆయన ముందు నుంచి వెళ్ళడానికి ప్రయత్నించాడు. అయితే హజ్రత్ అబూ సయీద్ (రజి) అతని ఛాతీ మీద చేత్తో ఓ దెబ్బ చరిచారు. ఆ యువకుడు (అటూ ఇటూ) చూశాడు. కాని హజ్రత్ అబూసయీద్ (రజి) ముందు నుంచి వెళ్ళడం తప్ప మరో మార్గం కన్పించకపోవడంతో అతను మరోసారి ఆయన ముందు నుండి వెళ్ళడానికి ప్రయత్నించాడు. అప్పుడు హజ్రత్ అబూ సయీద్ (రజి) అతని ఛాతీ మీద అంతకు ముందుకంటే గట్టిగా చరిచి వెనక్కి నెట్టారు. దాంతో ఆ యువకుడు హజ్రత్ అబూ సయీద్ (రజి) మీద మండి పడి ఏవేవో కూశాడు.

ఆ తరువాత అతను (మదీనా గవర్నర్) మర్వాన్ దగ్గరికెళ్ళి దీన్ని గురించి ఫిర్యాదు చేశాడు. హజ్రత్ అబూ సయీద్ (రజి) కూడా అతని వెనకాలే బయలుదేరి మర్వాన్ దగ్గరకు చేరుకున్నారు. మర్వాన్ ఆయన్ని చూడగానే "మీకూ, మీ సోదరుని కొడుకు మధ్య ఈ గొడవేమిటి?" అని అడిగారు. దానికి హజ్రత్ అబూ సయీద్ (రజి) ఇలా సమాధానమిచ్చారు:-

దైవప్రవక్త(స) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: "ఒక వ్యక్తి ఏదైనా వస్తువుని ఆసరాగా చేసుకొని నమాజు చేస్తున్నప్పుడు ఇతరులెవరైనా అతని ముందు నుంచి వెళ్ళడానికి ప్రయత్నిస్తే అతడ్ని నమాజు చేసే వ్యక్తి (చేత్తో) కొట్టి నెట్టివేయాలి. అయినా అతను తన వైఖరి మార్చుకోకపోతే అతను షైతాన్ అని గ్రహించి అతనితో పోరాడాలి."

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 100వ అధ్యాయం - యరద్దుల్ ముసల్లీ మం మ్మర బైనయదైహి]

284. హజ్రత్ బసర్ బిన్ సయీద్ (రహ్మాలై) కథనం:- జైద్ బిన్ ఖాలిద్ నన్ను హజ్రత్ అబూ జుహైమ్ (రజి) దగ్గరకు పంపించి, నమాజీ ముందు నుంచి వెళ్ళే వ్యక్తి గురించి ఆయన దైవప్రవక్త(స) నోట ఏం విన్నారో తెలుసుకొని రమ్మన్నారు. హజ్రత్ అబూ జుహైమ్ (రజి) దగ్గరికి వెళ్తే ఆయన ప్రవక్త ప్రవచనాన్ని ఈ విధంగా తెలిపారు :-

"నమాజు చేస్తున్న వ్యక్తి ముందు నుంచి వెళ్తే ఎంత పాపమో తెలిసి ఉంటే, మనిషి అలాంటి చర్యకు పాల్పడడానికి బదులు నలభై (సంవత్సరాలు, నెలలు, రోజుల పాటు - ఉల్లేఖకునికి ఎంత కాలమో సరిగా గుర్తులేదు) వరకు నిలబడి ఉండటం ఎంతో మేలని భావిస్తాడు."

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 101 వ అధ్యాయం - ఇస్మిల్ మర్రిబైన యదయిల్ ముసల్లీ]

49వ అధ్యాయం - నమాజీకి, ఆసరా వస్తువుకు మధ్య ఎంత ఎడం ఉండాలి?

285. హజ్రత్ సహల్ బిన్ సాద్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (స) నమాజు కోసం ఎక్కడ నిల్చుంటారో అక్కడ్నుంచి ఆయన ఎదురుగా ఉండే గోడ (లేక మరేదైనా అడ్డు వస్తువు) వరకు ఒక మేక దూరగలిగే అంత సందు మాత్రమే ఉంటుంది.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 91వ అధ్యాయం - ఖద్రికుమ్ యంబగి అంయ్యకూన బైనల్ ముసల్లీ వస్సుత్రా]

286. హజ్రత్ సల్మా (రజి) కథనం:- ప్రవక్త మస్జిదు (ఖిబ్లా వైపున్న) గోడకు వేదిక (మెంబర్) దగ్గరగా ఉంది. (ఆ గోడకు వేదికకు మధ్య) ఒక మేక దూరిపోగల ఖాళీ మాత్రమే ఉంది.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - 91వ అధ్యాయం - ఖద్రికుమ్ యంబగి అంయ్యకూన బైనల్ ముసల్లీ వస్సుత్రా]

287. హజ్రత్ యజీద్ బిన్ అబూ ఉబైద్(రహ్మాలై) కథనం:- నేను (తరచుగా) హజ్రత్ సలమా బిన్ అకూ (రజి) వెంట ప్రవక్త మస్జిదుకు వెళ్తుండేవాడ్ని. ఆయన దివ్యఖుర్ఆన్ ఉంచబడిన స్తంభం దగ్గర నమాజు చేసేవారు. నేనొకసారి (అందులో ఉన్న ఆంతర్యం ఏమిటో తెలుసుకోవాలన్న కుతూహలంతో) "అబూ సలీం (రజి)! మీరీ స్తంభం దగ్గరే నమాజు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు (కారణం ఏమిటి)?" అని అడిగాను. దానికాయన సమాధానమిస్తూ "దైవప్రవక్త (స) కూడా ఈ స్తంభం దగ్గరే నమాజు చేయడానికి ప్రయత్నించేవారు" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 95వ అధ్యాయం - అస్సలాతు ఇలల్ ఉస్తువానత్]

51వ అధ్యాయం - నమాజు చేసే వ్యక్తి ముందు పడుకోవచ్చు

288. విశ్వాసుల మాతృమూర్తి హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఇంట్లో నమాజు చేస్తున్నప్పుడు నేను ఆయన ముందు ఖిబ్లా వైపు శవపేటిక ఉంచబడే తీరులో నేలమీద పడుకుని ఉండేదానిని.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 22వ అధ్యాయం - అస్సలాతు అలల్ ఫర్ష్]

289. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (స) నమాజు చేస్తున్నప్పుడు నేను ఆయన పడక మీద అడ్డంగా పడి నిద్రపోయేదాన్ని. (కాస్సేపటికి) ఆయన వితర్ నమాజు చేయదలచుకున్నప్పుడు నన్ను నిద్రలేపేవారు. లేచి నేను కూడా వితర్ నమాజు చేసేదాన్ని.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 103వ అధ్యాయం - అస్సలాతి ఖల్ఫన్నాయిమ్]

290. హజ్రత్ మస్రూఖ్ (రహ్మాలై) కథనం:- నమాజు చేసే వ్యక్తి ముందు నుంచి కుక్కగాని, గాడిదగాని, స్త్రీగాని వెళ్ళడం జరిగితే అతని నమాజు భంగమయిపోతుంది అనే విషయం హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) ముందు ప్రస్తావించబడింది. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) ఆ మాట విని "ఏమిటీ, మీరు మమ్మల్ని (స్త్రీలను) కుక్కలు, గాడిదలతో పోల్చుతున్నారా!? వినండి, దైవసాక్షిగా చెబుతున్నాను. దైవప్రవక్త(స) నమాజు చేస్తున్నప్పుడు, నేను ఆయన ముందు ఖిబ్లా వైపు బల్లమీద పడుకొని ఉండేదాన్ని. తరువాత నాకేదయినా పనిబడితే, నేను లేచి కూర్చొని ఆయనకు బాధ కలిగించడం భావ్యం కాదని తలచి,

పడుకున్న స్థితిలోనే మెల్లిగా కాళ్ళవైపు నుంచి జారుకునేదాన్ని.''

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 105వ అధ్యాయం - మన్‌ఖాల లాయఖ్తవుస్సలాత షైవున్]

291. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- మీరు మమ్మల్ని (స్త్రీలను) కుక్కలు, గాడిదలతో కలిపేశారా! కాని (అసలు విషయం వినండి) నేను బల్లమీద పడుకొని ఉన్నప్పుడు, దైవప్రవక్త(సల్లం) వచ్చి ఆ బల్ల ముందు నిలబడి నమాజు చేసేవారు. నేనిలా ఆయన కెదురుగా పడుకొని ఉండటం (ఆయన పట్ల) అపచారమని భావించేదాన్ని. అందువల్ల నేను పడుకున్న స్థితిలోనే కాళ్ళ వైపున జరుగుతూ, దుప్పటి నుంచి బయటపడేదాన్ని.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 99వ అధ్యాయం - అస్సలాతి ఇలస్సరీర్]

292. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (సల్లం) (నమాజు చేస్తూ ఉన్నప్పుడు ఆయన) ఎదురుగా నేను పడుకొని ఉండేదాన్ని. అప్పుడు నా కాళ్ళు ఆయన ముందు ఖిబ్లావైపు, ఆయన సజ్దా చేసే చోట ఉండేవి. ఆయన సజ్దా చేయడానికి ఉపక్రమిస్తూ నా కాళ్ళను తాకేవారు. నేనప్పుడు నా కాళ్ళను ముడుచుకునేదాన్ని. ఆయన సజ్దా నుండి లేచి నిలబడగానే నేను యథాప్రకారం కాళ్ళు చాపుకునేదాన్ని. ఆ రోజుల్లో మేము ఇండ్లలో దీపాలు వెలిగించే వాళ్ళము కాము.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 104 వ అధ్యాయం - అత్తతవ్వ్యా ఖల్ఫల్ మర్అతి]

293. విశ్వాసుల మాతృమూర్తి హజ్రత్ మైమూన (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (సల్లం) నమాజు చేస్తూ ఉన్నప్పుడు నేను ఆయన ముందు (పడుకొని లేదా కూర్చొని) ఉండెదాన్ని. అప్పుడు నేను (ఒక్కోసారి బహిష్టు అయి కూడా ఉండేదాన్ని. అదీగాక దైవప్రవక్త(సల్లం) సజ్దా చేస్తున్నప్పుడు (ఒక్కోసారి) ఆయన దుస్తులు నాకు తగులుతుండేవి కూడా.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 19వ అధ్యాయం - ఇజా అసాబ సౌబుల్ ముసల్లి అమ్రాతహు]

52వ అధ్యాయం - ఒకే అంగవస్త్రంతో నమాజు చేయడం గురించి

294. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం:- ఒక వ్యక్తి దైవప్రవక్త (సల్లం)తో మాట్లాడుతూ "ఒక బట్ట మాత్రమే కట్టుకొని నమాజు చేయవచ్చా?'' అని అడిగాడు. దానికి దైవప్రవక్త (సల్లం) "మరి మీలో ప్రతి ఒక్కరి దగ్గర రెండేసి బట్టలు ఉన్నాయా?'' అని అన్నారు.★

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 4వ అధ్యాయం - అస్సలాతి ఫిస్సౌబిల్ వాహిది ముల్తహిఫా]

295. హజ్రత్ అబూహురైరా(రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు:- "ఒక్క బట్ట మాత్రమే ఉండి దాంతో నమాజు చేయదలచిన వ్యక్తి భుజమ్మీద (కాస్తయినా) ఆచ్ఛాదన లేకుండా

★ ఆనాడు అనేక మంది సహాబీల దగ్గర ఒక కట్టు వస్త్రం మాత్రమే ఉండేది. అందువల్ల ఒక వస్త్రం కట్టుకున్నా నమాజు నెరవేరుతుందని అనుమతి లభించింది. కనుక ఈ సమస్యపై ఎలాంటి భిన్నాభిప్రాయాలు లేవు. దీంతో విభేదిస్తూ హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ మస్‌వూద్ (రజి) నుండి ఉల్లేఖించబడినట్లు ఉన్న హదీసుకు సరైన ఆధారం లేదు. అయితే రెండు వస్త్రాలు కట్టుకొని నమాజు చేయడం చాలా మంచిది అనే విషయంలో ఏకాభిప్రాయం ఉంది.

నమాజు చేయకూడదు."★

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 5వ అధ్యాయం - ఇజాసల్లా ఫిస్సౌబిల్ వాహిది ఫల్‌యజ్ అల్ అలా అతిఖైహి)

296. హజ్రత్ ఉమర్ బిన్ అబూసల్మా(రజి) కథనం:- నేనొక సారి విశ్వాసుల మాతృమూర్తి హజ్రత్ ఉమ్మె సల్మా (రజి) గారి ఇంట్లో దైవప్రవక్త (సల్లం) ఒక వస్త్రం మాత్రమే కట్టుకొని నమాజు చేస్తూ ఉంటే చూశాను. అప్పుడు ఆ వస్త్రం చెరుగులు రెండూ ఆయన భుజమ్మీద (కట్టబడి) ఉన్నాయి.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 4వ అధ్యాయం - అస్సలాతి ఫిస్సౌబిల్ వాహిది ముల్తహిఫా]

297. హజ్రత్ ముహమ్మద్ బిన్ మున్కదిర్ (రహ్మాలై) కథనం:- నేనొకసారి హజ్రత్ జాబిర్ బిన్ అబ్దుల్లా (రజి) ఒక్క బట్ట మాత్రమే ధరించి నమాజు చేస్తూ వుంటే చూశాను. ఆ తరువాత ఆయన మాట్లాడుతూ "దైవప్రవక్త (సల్లం) కూడ (ఇలా) ఒక్క అంగవస్త్రంతో నమాజు చేస్తుండగా నేను చూశాను" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 8వ ప్రకరణం - సలాత్, 3వ అధ్యాయం - అఖిల్ ఇజారి అలల్ ఖఫాఫిస్సలాత్)

★ భుజం మీద బట్టలేకపోతే 'సతర్' భాగం బయటపడే ప్రమాదం ఉంది. ఇమామ్ అబూ హనీఫా, ఇమామ్ షాఫయి, ఇమామ్ మాలిక్ (రహ్మాలై)ల ప్రకారం భుజం మీద వస్త్రం లేకుండా నమాజు చేస్తే ఆ నమాజ్ మక్రూహ్ (అవాంఛనీయం) అవుతుంది. బాతిల్ కాదు (అంటే చెడిపోదు). ఇమామ్ అహ్మద్ (రహ్మాలై) ప్రకారం అవకాశం ఉన్నప్పటికీ భుజం మీద వస్త్రం లేకుండా నమాజు చేస్తే అది సరికాదు. నమాజు విధి నెరవేరుతుంది గాని, అలా చేయడం పాపమవుతుందని ఆయన ఒక సందర్భంలో అన్నారు.